

H U N G A R I A N M O N I T O R I N G

1989 Január 29

VASÁRNAP

Ö S S Z E F O G L A L Ó

A Svájcban rendezett világgazdasági fórumon felszólalt GRÓSZ Károly. - A Valutaalap vezérigazgatója a szervezet támogatásáról biztosította a M.o. végbemenő stabilizációs programot. - A főtitkár találkozott a svájci és a portugál államfővel is.	2046 2027 1995
HORN Gyula külügyi államtitkár szöuli tárgyalásai során gazdasági és kereskedelmi egyezményt is aláír	1995 2011 2027
Magyarországon kezd tárgyalásokat egy héttagú nyugatnémet képviselő csoport, élén O.Schilyvel. Terveik szerint Debrecenben találkozni akarnak romániai menekültekkel - SZÜRÖS M. és POZSGAY I. is fogadja a küldöttséget	2020
A Magyar Újságírók Országos Szövetségének mai közgyűlésén a szervezet működéséről születtek határozatok. - javasolták, hogy a Romániából menekült kollegák beilleszkedésére hozzanak létre menekültügyi bizottságot - Az új elnök BALÓ Gy.	2020 2028 2047
Hivataloslátogatásra Luxemburgba és Belgiumba utazott VÁRKONYI P.	2047
A VASÁRNAPI ÚJSÁG tartalmából:	
- Riport-folytatás Jónás Pállal, az Egy.Államokban élő közgazdással,	1996
- Interjú Erdődy Sándorral, aki 1956-ban Kéthly Anna megbízásából négy napig a NÉPSZAVA szerkesztője volt,	2000
- A V.Ú. szerkesztőségéhez érkezett levelek	2006
ÖT KONTINENS HÉT NAPJA	2014
- Afganisztáni körkép	
- A SzU keleteurópai országokból való csapatkivonásairól	
- Honecke bejelentések, - Berlini-fal	
- A jugoszláv pártban és kormányban kialakult problémákról	
- Lengyelországban hamarosan sor kerül a kerekasztal vitára	
HARMINC PERC ALATT A FÖLD KÖRÜL - tartalomjegyzék	2024
GONDOLAT-JEL - tartalomjegyzék	2013
Az újvidéki MAGYAR SZÓ szerint végleges széthullás veszélye veszélye fenyegeti Jugoszláviát	2029
Előre látni a multat - Portré SZÜRÖS Mátyásról	2031
<u>Külpolitika:</u>	
- PRAVDA cikk az emberi jogokról (2026)	
- Képviselőházi választások Nyugat-Berlinben (2048)	

1989. JANUÁR 29 - V A S Á R N A P

KOSSUTH ADÓ

VASÁRNAPI ÚJSÁG

7.00 h

Davos : a svájci üdülőhelyen ma szólal fel GRÓSZ Károly a világ-gazdasági fórumon. A pártfőtitkár ma Zürichben kezdte svájci programját és találkozott az üzleti élet vezető képviselőivel. Ismertette velük a magyarországi gazdasági és politikai reformokat, a piaci viszonyok megteremtését szolgáló törekvéseket és azt, hogy milyen védelmet nyújt az állam a külföldi beruházóknak. Ma a kelet-nyugati kapcsolatokról és az európai együttműködésről tart előadást. GRÓSZ Károly személyében először vesz részt az 1971 óta létező davosi fórumon szocialista ország vezetője.

Budapest: Hazánkban a jövő héten ötezer szabadáras termék ára emelkedik. Mint a 168 óra műsorában az ország egyik legnagyobb élelmiszeráruházának képviselője elmondta, drágul a DÉLKER csaknem valamennyi importterméke, a sütőipar egy sor liszter áruja és a HERBÁRIA szörpjei. Magasabb lesz a szivarok, a vodkák, a likőrök az import sörök és a szovjet pezsgő ára. A kávé, a magyar dohányáru és a bor nem lesz drágább.

Szöul: Mára várják a dél-koreai fővárosba HORN Gyula külügyi államtitkárt. Ezzel kapcsolatban a helyi lapok emlékeztetnek arra, hogy Magyarország és a Koreai Köztársaság napokon belül felveszi a diplomáciai kapcsolatokat. A megállapodást magyar részről HORN Gyula írja alá. Létrejön több gazdasági és kereskedelmi egyezmény is.

Kabul: A 9 éve tartó afgán polgárháború legsúlyosabb csatájának nevezte az ellenzék egyik vezetője azt az ütközetet, amelynek a végén föl kellett adniuk a SZU-t Kabullal összekötő útvonalat. Szerinte a harcokban több falut bombatámadás ért. Mint mondta, ezügyben személyes vizsgálatot kért Perez de Cuellarától az ENSZ főtitkárától. Közben újabb élelmiszerszállítmány érkezett Kabulba a SZU-ból az ellátás javítására.

Havanna: Április első hetében Kubába látogat M. Gorbacsov. A hírt a latin-amerikai hírügynökség közölte a kubai Tv bejelentésére

(vasárnapi újság)

hivatkozva. Gorbacsov a múlt decemberben New Yorkból az ENSZ közgyűlésének ülészakáról utazott volna Kubába de lemondta látogatását az örményországi földrengés miatt. Azt egyelőre nem tudni, hogy a szigetországon kívül most ellátogat-e más országokba.

Washington: Kissinger volt amerikai külügyminiszter szerint egy éven belül létrejöhet az újabb szovjet-amerikai csúcstalálkozó. A politikus most számolt be Bush elnöknek moszkvai útjáról. Elmondta, hogy barátságos választ adott Moszkvából az új amerikai elnöknek. Mint mondta, felhőtlen kapcsolat alakulhat ki a két nagyhatalom között.

Időjárásjelentés:

Jelenleg országszerte borult, párás az idő, gyenge a légmozgás, elszórtan ónos szitálás is előfordul. Általában -1, és -4 fok közötti értékeket mérnek. Bpsten is borult az ég, párás a levegő, gyenge szél fúj. -2, -3 fokig megy fel a hőmérséklet. Ma napközben marad a túlnyomóan borult, párás idő, elszórtan szitálással, ónos szitálással. A hőmérséklet kora délután fagypont körül, késő este pedig 0 fok körül várható.

(A Vasárnap Újság hátralévő része tartalmi ismertetése után az adás teljesen érthetetlenné vált, kb. negyed órán keresztül.
- Elhangzik egy részlet a Bagoly műsorából, interjú Teller Edével)

- Egy héttel ezelőtt hallották a V.Ú.-ban az Egy.államokban élő közgazdásszal, Jónás Pállal készült interjút, amely a messziről jött ember, egy más világból jött ember találkozásait eleveinítette fel. A magyar valósággal és egykori barátaival való találkozásait. Az elhangzottakra nagyon szélsőséges reakciók is érkeztek a szerkesztőségbe, úgy gondoltuk, hogy az idő és a térbeli távolságon kívül az életpálya is közrejátszik Jónás Pál véleményének kialakulásában, hiszen volt illegális, majd legális ifjúsági vezető, Petőfi-kör elnök, sztahanovista brigádvezető és recski fogoly.

(vasárnapi újság)

Kende Péter riportja következik.

- Ha jól tudom, a népi mozgalomból indultál. Ugy tudom, hogy a Közgazdasági Egyetemen a Turul baloldali szárnyához tartoztál. Ha kérdezhetek kissé sután, milyen volt a jobboldal baloldala?
- Hát ha azt gondolod, hogy a Turul szövetség a definíció alapján jobboldal volt, akkor abban teljesen igazad van, hogy ha az egész Turul szövetséget nézed, de miért lettem én a Közgazdasági Turulszövetségnek a Széchenyi István bajtársi egyesületnek a tagja? Amikor első éves voltam 1940-ben, akkor a Turul szövetség vezére Horváth Lajos volt, aki ugyanakkor Győrffy Kollegiumnak volt az igazgatója. És akkor abban az időben már radikális baloldali volt. Ez a magyarhivatalos álláspont ez kisebbségbe került ezekben az időkben. És utána hát jöttek a népi írók, és a népi íróknak a hatására kezünkbe kerültek hát ugye Erdeinek a szociológiai értekezései, Veres Péternek az emlékezései, a paraszti életformáról, Kovács Imrének a Néma forradalma és a többiek. Mint romantikus népiek kezdtük el ezt a dolgot népdalokkal és népi táncokkal. --- Ez a magyar diákok szabadság..... volt, amely kialakult 1944 március 15-e után, a német megszállás után Magyarországon én az úgynevezett Kiss Sándor csoportba tartoztam bele.
- Ha jól tudom le is buktál.
- Lebuktam --- 1944 december 14-én a Kálvin téren. Akkor nekem egy robbanószert kellett volna átadnom egy társunknak a számára, akit már elfogott a nemzeti számonkérő különítmány. Akkor felvittek a Széchenyi szövetségbe, azért oda, mert az volt a mi főhadiszállásunk. És hát akkor találkoztam ott először a dr. Balassa csendőrszázadossal, aki foglalkozott velünk.....Először az történt, hogy leöntött benzinnel, meggyújtotta ezt a benzint és érthetően mint a nyomozó szervezettnek a vezetője kérdezősködött arról, hogy én ugyan honnan kaptam ezt a robbanószert. Befutott Kiss Sándor is, azért mert nem tudta, hogy ez a központ lebukott. És akkor Kiss Sándort is elfogták. Bedobtak bennünket egy ilyen buszba és elvittek a Margit körútra.
- Sikerült úgy tudom megszöknöd?
- Az utolsó helyünk, amiről akarok mesélni az a BM pincéje volt. Ahol már hosszú időn keresztül nem ettünk, agyonverve ott voltunk,

(vasárnapi újság)

és akkor már átadtak bennünket a Gestaponak. --- Aztán újra akartak átvinni bennünket a Markó utcába és szállítás közben egy oroszgép közel szállt le ehhez a Gestapo teherautóhoz, nem tudták, hogy mi van benne és akkor elkezdtek gépfegyverezni. Megálltak, és betereltek bennünket a Bethlen udvarba és hát akkor ott három barátommal vagy négy barátommal --- sikerült megszöknünk, úgy hogy volt egy ilyen kuka abba lehúzódtunk és magunkra hutuk a tetejét, és vártunk és újra felnyitottuk ennek a tetejét és akkor már a Gestapo teherautó nem volt ott. Akkor lementünk az óvóhelyre és azt nagyon nehéz elfelejteni az óvóhelyen néztek ránk, tetvesek voltunk, rühesek voltunk, nem voltunk borotválkozva már hosszú időn keresztül, úgy hogy látszott rajtunk, hogy valami furcsa emberek vagyunk. Ennek ellenére odajött hozzánk egy fiatalasszony és ha hiszed h a nem róla még mindig álmodom. Olyan furcsa helyzet volt, mert odajött és ebben a szörnyű állapotban azt kérdezte, miben segíthetek? Adjunk valamit enni? Hát nem tudtuk megállni, hogy ne biccentsünk és akkkor kaptunk egy csajka babot. --- Aztán nem akartunk semmi rosszat ennek az óvóhelynek és kimentünk, akkor még a hidak álltak, és átmentünk a pesti oldalra. Tudtuk hogy Kovács Imre hol rejtőzködik, Kovács Imréről a parasztpárti politikusról beszélek, az ellenállóról. De amikor már megérkeztünk, akkor már Kovács Imre elment a védelmi gyűrűn keresztül, hogy kapcsolatba kerüljön Malinovszkij marsallal, --- a magyar ellenállási mozgalomnak a megbízásából. Ő úgy gondolta, hogy ő mint a magyar ellenállásnak az egyik vezetője, Malinovszkij marsall nagy örömmel fogja fogadni. Persze nem ez történt. Betették valami fogolytáborba. De azt mondják, hogy sem Erdei, aki belügyminiszter volt, sem Darvas aki nagyon fontos kormányzati megbízásokat kapott vagy legalább is hát komoly befolyása volt, semmit nem tettek Kovács Imrének a megmentéséért. Úgyhogy Kovács Imre t.képpen megszökött ebből a táborból, és egyszer találkoztam vele, rövidesen a visszaérkezése után, kopaszon, lenyirva és rossz emlékekkel, ebből az elfuserált kísérletből, hogy ő a magyar ellenállási mozgalom nevében a marsallal kapcsolatba tudjon jönni.

- Azt mondják többen, hogy Jónás pálnak mindvégig mindig 45 után

(vasárnapi újság)

tisztázatlan volt a párttagsága. És sokan úgy tartottak téged számon mint aki igazából kommunista, ám különböző polgári kapcsolatokkal, ill. első sorban a kisgazdapárt környékén tevékenykedő ember. Ez olyasmi volt, mint ami egyesek szerint létezett annak idején, az ú.nevezett titkos kommunista intézménye? - Ennek nincsen semmi értelme, mert akkor kisgazdapárti tag lettem volna nem? A kisgazdapártban soha nem voltam tag. A kommunista pártba hogy kerültem be legelőször? úgy kerültem be, hogy amikor kijöttem a német börtönből, a Gestapo börtönből, akkor egy pár barátommal mentünk az utcán és láttunk egy felvonulást. A felvonuláson ott volt egy vöröszászlós csoport és ebbe a csoportba beálltunk. És ezek bementek egy szakszervezeti helyiségbe. A helyiségben beszélt Vass Zoltán. És azt mondotta, hogy hát mi itt vagyunk magyar kommunisták - ő visszajött akkor Moszkvából - én kijelenthetem azt, hogy mindazok a rágalmak, amelyek a korábbi kommunista párttal szemben voltak, azok nem felelnek meg a valóságnak azért, mert mi a magyar nemzeti értékeket meg akarjuk őrizni. Március 15-e számunkra egy ünnep lesz. A jelünk nem vörös hanem piros-fehér-zöld, Kossuth Lajos és a magyar történelemnek az igazi értékei számunkra mindig szentek lesznek és így tovább. És akkor kiállt egy ilyen helyi vezető és azt mondotta, hogy mindenki, aki tagja akar lenni a K.P.-nak az itt álljon sorba. Akkor ott én kaptam egy ideiglenes párttagsági könyvet, de ezt az ideiglenes könyvet az események folytán én soha nem váltottam be egy végleges párttagsági könyvért. A kommunistaságommal kapcsolatban azt akarom kijelenteni, hogy ezekben az időkben nagymértékben azonosítottam magam a magyar KP-nak a céljaival és az eszményeivel, legalább is egy darabig. De soha egy pártszervezetbe nem tartoztam. A bajom az, hogy én nem tudom magam alávetni egy pártfegyelemnek, ami azt jelenti, hogy nem lehet egy önálló véleményem azután, miután a párt megegyezett egy bizonyos stratégiának vagy koncepciónak a kialakításában. És ez most is így van. Ez elképzelhetetlen a számomra, elképzelhetetlen sokak számára és nagyon sok esetben a nemzetünknek és az egypártrendszereknek a targédiája ebben van. Mert ez nem azt jelenti, hogy egy pár ember vagy még

(vasárnapi újság)

a többség is egy hosszú távú politikát meg tudjon csinálni és akkor ragaszkodjunk és ne legyen valami olyan lehetőség, hogy ezen a politikán, amikor látjuk hogy rossz, változtatni tudjunk.

Jónás Pál visszaemlékezését hallották.

- Amikor 1980-ban itthon járt, így nyilatkozott az újságírónak: Azt tudom, érzem, hogy utoljára voltam Magyarországon és Debrecenben. Barátaim legtöbbször soha többé nem látjuk egymást. Igaza lett. Egy éve január 26-án Szatmáron meghalt Gellért Sándor erdélyi költő, akinek most Kiss Károly jár a nyomában. És ugyan-csak neki köszönhetően egy 79-ben készült magnókazettáról verset mond maga Gellért Sándor is, akit Kányádi Sándor szavaival ajánlok a hallgatók figyelmébe. Ha kibírta eddig a magányt, ki fogja bírni a nyilvánosságot is.

- Miféle hatalmak igazgatják a költő sorsát, ha történetesen Kelet-Közép-Európában látja meg a napvilágot? - Kivált jogos ez a kérdés Gellért Sándor magyar költő esetében. --- 1939 februárjában elfogatási parancsot adott ki a román csendőrség a véres-szájú kommunistának minősített Gellért Sándor ellen, ami a királyi Romániában főben járó bűnnek számított, kivált hogy ha a gyanúsított személy magyarnak vallotta magát. --- A költőnek bujdosnia kellett, s amint szorult körülötte a hurok, átszökött Magyarországra. ---

- Január 6-i számában az ÉS Rákosi Boldog Volt címmel interjút közölt Erdődy Jánossal, aki -idézem a lapból- : "Y-nal írja a nevét bár nem tartja magát dzsentrí leszármazottnak, kamaszkorában találkozott a marxizmussal. A szoc.demokrata párt tagja, a NÉPSZAVA munkatársa volt már akkor, amikor ez a párt és ez a napilap jelentette a legszélsőbb legális baloldalt és a hatalom ennek megfelelően bánt vele." - Most Vincze Péter mikrofonja előtt folytatódik az interjú, amelyből megtudhatjuk, hogyan szerkesztette négy napig, 1956 október végén, november elején a NÉPSZAVA-t Kéthly Anna megbízása alapján Erdődy János.

(vasárnapi újság)

- Egy igen érdekes, tartalmas interjúban személyes történelemről tájékoztattad az olvasókat az ÉS_ben, ezelőtt néhány héttel. Ez a személyes történelem ez három mondatnál ért véget 1956 októberében. Én itt szeretném folytatni a beszéd elgetést. Erdődy János október utolsó napjaiban hol van?

- Az október 23-i délutánt eszt és az éjszakának egy részét a Magyar Újságírók Szövetsége épületében töltöttem, holott akkor már 8 éve nem voltam tagja az Újságírószövetségnek, amióta a NÉPSZAVA_tól el kellett távoynom. Ott egy hírközpont volt érthető okokból, sok minden futott oda be.

- Honnan jöttek a hírek? Voltak -e értékelhető hírek ?

- Értékelhető hírek azért nem voltak, mert nem tudtuk, hogy mit értékeljünk, mert a legvadabb és utólag valótlank bizonyult hírek keveredtek a valósággal. Konkrét hírt egyet akarok csak említeni. Azért nevezem konkrétak, mert papíron, nyomtatásban jelent meg. A GERŐ-beszéd elhangzása után, ami este 8 órakor volt, az a bizonyos 10 perces katasztrofális beszéd után röviddel a SZABAD NÉP nyomdájának már nem emlékszem hányas számú alapszerve adott ki egy ott helyszínen készített kiáltványszerű röpcédulát, amely arról számolt be, hogy a nyomdászok megtagadják Gerő Ernő beszédének a kizsedését és közlését a lapban. Tudtuk azt is, hogy lövöldözés van a városban és a tankokat hallani lehetett. Azt is tudtuk, mert egy kocsi-val valaki elszaladt onnan a rádió környékére és hozta a hírt, hogy a rádiónál tűzharc folyik, hogy kik harcolnak kik ellen akkor még ez nem volt teljesen világos. De tudtuk hogy valami olyasmi történt, amit két nappal előbb még senki elképzelni sem tudott volna.

- Említetted hogy sokan voltak ott akkor az Újságíró szövetség székházában.

- Volt ott mindenféle színezetű kollega, akinek valami köze volt Magyarországon a sajtóhoz az hova ment volna máshova. Én arra vártam, hogyan alakulnak az események és mikor lesz arra szükség, hogy a magam szerény képességeivel az általam helyesnek vélt irányban munkásságot tudjak kifejteni. Erre október 30-án került sor, amikor telefonüzenetet kaptam, hogy azonnal keressem fel Kéthly Annát a lakásán. Akkor elindultunk a feleségemmel együtt Kéthly Anna lakásához, akivel az előző években is kapcsolatban álltunk, laza kapcsolatban börtönbe jutása előtti időszakban,

(vasárnapi újság)

éppen úgy, mint a szabadulása utáni időszakban. Azt hiszem a szabadulásáról érdemes megemlíteni azt, hogy miért engedték ki Kéthly Annát a börtönből. Az angol munkáspárt főtitkára Moszkvában Hruscsovval tárgyalt és a tárgyalás egyik pontja az volt, hogy márpedig Kéthly Anna nem ülhet tovább börtönben és Hruscsov aki okos ember volt, ennek levonta a következtetését és kiengedte. Ez 55 végén volt, amikor értesültünk arról, hogy Kéthly viszonylag szabadlábban van, mert azért hogy a lakásán lehetett az nem jelentett szabadlábát. Akkor megint felvettük a kapcsolatot. Többnyire a felelőségem ment oda, mind a ketten a legujabbkori történelem egyik legnagyobb alakjának tartottuk és tartjuk ma is, ill. most már csak az emlékét. Szóval Kéthly üzent, hogy azonnal jöjjenek. 20-25-en voltak abban a kis lakásban és Kéthly közölte velem, hogy a NÉPSZAVA egyik szerkesztője vagyok, Révész Mihály a legöregebb szocialista újságíró a főszerkesztő és Száva István, akivel együtt csináltuk a koalíciós időkben a NÉPSZAVA-t az én társam a másik szerkesztő. Átmentünk tehát a NÉPSZAVA címmel megjelenő szakszervezeti lapnak a szerkesztőségébe. Ott közöltük a kollegákkal, hogy mai nappal megindul a NÉPSZAVA mint a szociáldemokrata párt lapja. És kérjük szépen őket, hogy ürítsék ki a helyiséget és költözzenek át egy másik szárnyába az épületnek. Minden ellenvetés nélkül a legbarátibb hangon megtörtént, ők átmentek és Népakarat címen indítottak egy új lapot, amely a szakszervezetek lapja lett. És mi beültünk az elhagyott szobákba és elindítottuk a lapot. Ezzel indult meg a NÉPSZAVA első száma az 56-os esztendőnek az őszén.

- 1956 november 1-e csütörtök. 77. évfolyam első szám. Az előző napi NÉPSZAVA viszont 84. évfolyammal kelteződött. Hogy is van ez?

- Ez úgy van, hogy a 76. évfolyam közepén tört ketté a NÉPSZAVA útja szoc.dem. lapként átvették a szakszervezetek. Ezt az időszakot ami attól fogva eltelt 56-ig, azt az időszakot nem tudtuk vállalni ezért úgy határoztunk, hogy folytatjuk ahol félbeszakadt a szoc.dem. NÉPSZAVA-nak az életútja. November 3-án éjszaka felhívott engem VÁSÁRHELYI Miklós és közölte, hogy az MSZMP vezetősége össze akar ülni a mi pártvezetőségünkkel legsürgősebben, hogy a felbukkanó negatív jelenségekkel együtt tudjunk szembe szállni. Magyarán megmondva, próbáljunk meg minél hamarabb egy közös akarattal rendet és nyugalmat teremteni ebben a z országban, hogy a fejlődésnek az

(vasárnapi újság)

útját megnyissuk.

- Na most az újságból is kiderül de egyéb forrásból is tudjuk, hogy a szoc.dem. párt ellensége volt minden vérontásnak, a munkát fölvenni akarta, azt szorgalmazta, tehát nyilvánvaló partner lett volna egy ilyen tárgyalásra.

- A terror, népítéletek és lincselések ügyében - Kéthly amikor elutazott Bécsbe itt hagyott egy cikket nálam, amelynek az volt a címe, Szünjenek meg a népítéletek! - Ez második számunkban a november 2-i számban jelent meg. Az ilyen egyéni akciók mélyen sértik, sőt meggyalázzák a magyar forradalom tisztességét és becsületét. Minden eszközzel meg kell akadályozni, hogy ezek tovább folytatódjanak.

- Súlyos történelmi helyzet van, hírek, ellenhírek, álhírek, rémhírek garmadája van forgalomban. Hogy dolgoztatok egyáltalában?

- Nem tudom megmondani. Szedtük össze az anyagot ahogy tudtuk, telefonon, MTI-től, rádiókból és aminek nagyjából hitelt tudtunk adni azt feldolgoztuk nagyon kis terjedelemben papírunk kevés volt, az MTI-re rábíztuk félig magunkat, félig nem mert so sem tudtuk, hogy mi igaz és mi nem igaz. Teljes káosz volt. --

- Hallottam én valamikor egy öreg szerkesztőtől egy rendkívül cinikusnak tetsző, de valójában nagyon bölcs mondást. Az újság két dologgal tud szolgálni olvasóinak, az egyik az, amit hírül ad szemet szűrő nagy címekkel, a másik az, amit szembeötlően nem közöl.

- neveket nem óhajtok mondani, de kaptunk a volt szoc.dem. egynéhány vezetőjétől nyilatkozatokat, amelyeket nem óhajtottunk közölni és nem is közzeltünk.

- Melyik szoc.dem. pártra gondolsz amikor azt mondd hogy volt? Az egyesülésben résztvevő szoc.dem. pártra, vagy pedig az azt megelőzőére.

- Egy kis helyreigazítás, az egyesítés nem egyesülés. --- Voltak köztük olyanok, akik a régi, tehát egyesítés előtti szoc.dem. pártban fotos szerepet játszottak, a későbbi események során, egyesítés után ők maguk vállalták cselekedeteikkel azt, hogy nem tartoznak a régi párthoz.

- Azt mondtad, hogy nem akarsz neveket mondani. Csak feltételezés: Szakasits Árpádra gondolsz?

- Szakasitsra is gondolok. Ő is egy nagy nyilatkozatot tett, lényegileg tekintve az volt a benyomásunk, hogy ő egy ilyen akkoriban

(vasárnapi újság)

divatos szóval élve hinta-politikát próbál, szóval nem tudja t.képpen hogy ő az MDP-hez tartozik vagy pedig esetleg egy újjászülető szoc. dem. párthoz. A v.szinűbb az hogy az MDP-ehz akart volna tartozni.

- NÉPSZAVA 1956. november 3-a szombat. 2. oldalon egy cím: Kéthly Anna:Magyarország szocialista állam lesz. - Kéthly Anna a magyar szoc.dem. párt elnöke csütörtök délben Bécsbe érkezett, ahol részt vesz a szocialista internacionale irodájának ülésén. T.képpen ezekben a napokban hogy is került ki a kormány tagja a szoc.dem. párt akkori feje lélektanilag is és társadalmilag is valójában nagyon fontos helyzetben lévő személy az osztrák fővárosba?

- Meghívást kapott az osztrák szoc.párttól, ez volt ha szabad mondanom a kevésbé fontos, és az Internationaletól, amelyik éppen akkor Bécsben ülésezett. 4-én akart visszajönni Pestre. Ezt onnan tudom, hogy 3-án este felhívott telefonon és megkérdezte, mi a helyzet itthon, ő holnap akar jönni. Azt a véleményt mondtam, hogy maradjon még 2-3 napig Bécsben, amíg tisztázódik a helyzet, mert itt meglehetősen nyugtalanító állapotok vannak, esetleg telefonáljon 2-3 nap múlva ismét, vagy felhívom én. De hát erre már ne került sor, november 4- után.

- November 4-e vasárnap. Hát nem egy vasárnapi lapszám.

- ÉN voltam az inspekciós ezen az éjszakán. Az első oldalt nyitva tartottam, nem engedtem betördelni, mert egy fontos közleményt vártunk, a honvédelmi minisztériumtól értesültünk, hogy fegyverszüneti polgári és katonai bizottság ment tárgyalni a Bpest közelében állomásozó szovjet parancsnokságra, és ennek a tárgyalásoknak az előzményéről még az éjszaka folyamán közleményt fogunk kapni.

- Teltek az órák és vártatok Tökölről, Maléter Páltól a hírt.

- Malétert és Erdeit, lo percenként hívtam a K jelzésű különvonalon a minisztériumot, s minden alkalommal azt a választ kaptuk, hogy még nem érkeztek vissza. 2-kor láttam, hogy nyilván elnyúlik a tárgyalás, el kell indítani a lapot. Leszóltam a gépterembe, elindíttattam a lapot én meg vettem a holmimat és indultam hazafelé gyalog a sötét utcákon, és amikor a fele úton voltam a lakásomig, akkor már hallottam a távoli ágyúdörgést. És valahogy talán az a nem indokolatlan érzésem támadt, hogy holnap nem kell hétfői kiadást csinálni a lapból. Valóban nem kellett, a NÉPSZAVA-nak ez a négy napja egyszer s mindenkorra lezárult, reggel már csatatér volt az utcán a házam előtt, már nem volt NÉPSZAVA nem volt párt,

(vasárnapi újság)

nem volt semmi, csak a nyitott határ, úgyhogy nem Kéthly Anna jött haza, hanem 200 ezer magyar özönlött ki, akiknek az elvesztését

- Bementél még a szerkesztőségbe?

- Mit kerestem volna abban a szerkesztőségben, amelyiknek nem voltam tagja, és amely lap nem az én lapom volt. Megpróbáltam még egy-két embert megkeresni, hogy informálódjam mi a helyzet. Annyit tudok erről az időszakról, hogy akkoriban 3-4 hétig folytak koalíciós szándékú, vagy irányzatú tárgyalások a négy párt között, amely négy párt annak idején 45-től, 48-ig alkotta a kormánykoalíciót. Ezek úgy aztán lassan elsorvadta, elapadtak, megszűntek ezek a tárgyalások

- Eltelt 32 év, 33. esztendeje szerveződik a szoc.dem. párt. Mi véleményed a lehetőségeiről, az útjáról?

- Körülnézve a világban, körülnézve hazánban és körülnézve Bpsten úgy látom, talán tévedni fogok, ne adja Isten, úgy látom, hogy egyre többen látják be hogy a kibontakozás útja csak egy közös munka egy olyan munka lehet, amely valamilyen választásból kikerülő valamilyen kormánytöbbség és ami a legfontosabb, annak a politikai ellenőrzése lehet a kivezető út. Magam személyében én természetesen a magyarországi szoc.dem. párthoz tartozónak tekintem magamat, szervezetiileg nem tartozom oda, és pedig meg kell várnom az új alkotmány történyt, amennyiben az új alkotmány törvény elvi részeivel egyetértek vagy legalább is el tudom fogadni, akkor lehet hogy visszatérek a politikai területre, amennyiben nem értek egyet, akkor maradok magánember, mint a mi most vagyok, ami nem jelneti azt, hogy hallgatok, mert írásban és szóban, amikor megkérdeznék, ugyanúgy elmondtam a véleményemet és ha lehetséges lesz, akkor a jövőben is el fogom mondani, mint ahogy most elmodtam.

-

HÍREK

8.00 h

Budapest: Megtalálták azt a kislányt aki pénteken este tűnt el szülei lakásából. A 12 éves Eszes Katalint fénykép alapján egy rendőr ismert föl, igazoltatta, majd bevitte egy rendőrőrsre.

(hírek)

Ezután átadták szüleinek a kislányt, aki nem most először csavargott el.

(7 órai híradás ismétlése)

-

- "Azt feleléd nékem, ez nincsen egészen úgy, semmi sincsen egészen úgy, felelem én" - írta Füst Milán. Király Edit Frideczky Frigyes nyugdíjas tanárral beszélget, aki antikádernek tartják magát, nem szereti a kitaposott utakat, azt vallja, hogy szellemi proletár, sem a puskacső előtt, sem mögötte nem állt, de van véleménye mindarról ami vele és körülötte történt, történik.---

-

- Most postát bontunk: Sok száz levél közül kettőt kommentár nélkül úgy teszünk közzé, hogy íróik elküldték nekünk.

- Tisztelt V.Ú. szerkesztőség, az 1989 január 22-én elhangzottak egy része készített arra, hogy Önöknek levelet írjak. Mindjárt az elején kezdem, hogy az adásnak melyik részére kívánok reagálni. Az ÁVO-val kapcsolatos témára. Az értékelés mellett két levél is idézett Rapcsányi elvtárs. Kérem, előre szepteném bocsátani, hogy én nem a bűnösöket kívánom védeni, vagy azok mellett kiállni. De védeni kell és ki kell állni azoknak a sok száz meg sok ezer ember, elvtárs, honfitárs, kiskatona vagy tiszt érdekében védelmében, akik a nép ellen nem vétettek, tisztelettel és becsülettel tettek eleget esküjüknek, még akkor is védték rendszerüket, akik fegyverrel támadtak az ellen, - csak egyetlen példát említsek, a bpesti pártház védelmében résztvett sorkatonák és tisztek. De említhetném a rádiót is. Hogy a témánál maradjak, azok akik most bírálják, kritizálnak vagy támadnak, vagy még a felelősségrevonást kérik vagy fogják kérni, hol voltak, mit tettek vagy egyáltalán éltek-e ekkor. Kérem, azokról, akik Recsken, a Hortobogyon vagy más internáló táborokban voltak, nem beszélek, de itt is említenem kell, hogy ezek is a realitás talaján kerülnek az olvasók vagy hallgatók elé, tehát ha ilyen riport készül az feltétlen kétoldalú legyen. Én és magamhoz hasonló nincstelen proletár százával és ezrével

(vasárnapi újság)

került a fegyveres erők kötelékébe, így többek között az ÁVO-hoz is. Én nem szegyellem és soha nem is fogom szegyelleni, hogy 1949-85-ig a katonai elhárítás kötelékében szolgáltam. Ki is jelentem, hogy soha törvényteleniséget nem követtem el, mivel azt nem is követhettem volna el, mert akkor a vezetőim nem adták volna hozzájárulásukat az akkori törvények sem tették azt lehetővé. A T.Szerkezzettség engedje meg és ha szükséges, adja hírül azoknak is, akik most a teljes állományt bűnös színben tüntetik fel, úgy én, mint többi száz és ezer elvtársam feje fölött, 1956-ban ott lógott a kötél. Az ellenforradalom után igen jó érzéssel vettem tudomásul, hogy az igazi elvtársak feleségemről és három gyerekemről gondoskodtak, mivel minket börtönbe vetettek. Ugyancsak utána vettem tudomásul, hogy több elvtársam szervezte meg szökésem és készítettek számomra búvóhelyet. De ebben nem egyedül voltam, tehát azon állításom, amikor azt mondom, hogy vitatkoznom kell azokkal, akik most a teljes állományt úgy tüntetik fel, mint ahogyan teszik azt, nincs igazuk. Kérem, minket 1956-ban Rákosiék odadoztak az ellenforradalmároknak, ennek lett a következménye az, hogy a csőcselék valakit már azért is lámpavasra huzzon fel, mert barna cipő volt a lábán. Kérdezem én, hogy törvényes rend volt-e ez? Ahogyan verték az elvtársainkat mint Mosonmagyaróváron vagy a fegyvertelen embereket ölték meg mint a bpesti pártháznál és késsel a szívét vágta ki. Sorolhatnám történelmünk szégyenfoltját, de úgy gondolom nem kell, mert ezt azok is nagyon jól tudják, akik már akkor felnőttek voltak, és most fogják a papírt és tollat, teszik azt, amit úgy vélnek, hogy ez a demokrácia és az adja nekik a lehetőséget. Ehhez sziveskedjenek megengedni, hogy megjegyezzem, hogy az ellenforradalmárok öltek, gyilkoltak, embereket megkínzottak vagy megcsönkítettak, törvényt nem vettek figyelembe. Az ellenforradalom leverése pillanatától kezdve Münnich elvtárs parancsa megjelent, ezt ellenőrizni lehet, megtilt minden atrocitást, mindenkinek aki résztvett a rendszer elleni tevékenységben bizonyítani kell, és a joguk az a feladata, hogy mondja ki felettük az ítéletet. Ezt tettem és ezt teszi sok- száz meg ezer elvtársam. Most 1989-ben ebben a nehéz gazdasági helyzetben könnyű bíráltni hivatkozni a

(vasárnapi újság)

nagy többség figyelmét arra orientálni, ami nem vonatkoztatható a teljes állományra, és én mint az állomány akkori tagja ezt nem veszem magamra és vissza is utasítom, és nem szégyellem múltamat, mert nem azt hangoztatom, hogy parancsra tettem a mit tettem, hanem azt, hogy törvényteleniséget nem követtem el, és amit tettem azt népemért, hazámért, a magyar néphadsereg titkainak védelméért és nem utolsó sorban a magyar néphadsereg teljes személyi állományának védelméért tettem. Ebben bármikor és bárkivel hajlandó vagyok bárhol vitatkozni, ha erre egyáltalán szükség van, vagy lenne. Amennyiben a leveletem elolvassák, azt nagyon szépen, úgy a magam mint az akkori állomány becsületes tagjai nevében megköszönöm. Budapest, 1989. január 22-én . -Elvtársi üdvözléssel Juhász Mihály nyugalmazott alezredes -1125 Bpest, Zalai utca 5/a. magassföldszint 3.

-

- Tisztelt szerkeztőség, ezen az árva országon Hitler és Sztálin csizmasarka nagyobbat taposott mint azt emberi fantázia elképzei. Még fel sem ocsudott az istenadta nép máris fő- és mellékatyák harsogták a saját himnuszukat. Miközben lesöpörték a parasztok padlását, megbénították az értelmiséget. Egyfolytában a szebb jövőről csasztuskáztattak bennünket. Ez a nép nem azonosította és nem azonosítja magát azokkal, akik bitófára küldték Pálffy Györgyöt, Rajk Lászlót, Sólyom Lászlót, és sok neves és névtelen mártírt. Ami mostanában a felszínre kerül az töredéke annak a tengernyi fájdalomnak, amit az a nép cipel, amelyiket már annyi bánat gyötört. Soha, sehol senkinek nem mondhatjuk el hol voltunk, mi történt velünk. Ezzel bocsátottak szabadon bennünket. Ezt a címet adta Téglássy Ferenc filmjének, amit nézzen meg mindenki aki teheti. Hát mi hallgattunk, nem is érhet az a vád, hogy a vívmányokat nem értékeljük. Fizettünk érte. Azért emberek is akadtak az embertelenségben. Kónyán Mező bajtárs, akit dalosbajtársnak neveztünk egy percig sem hitte el, hogy mi valamennyien piszkos reakciósök és mocskos fasiszták vagyunk. Ha ő volt szolgálatban nem ordítózott, nem szentségelt. Énekelt. Kigyult a fény a megszépült új Lánchídon. Gondolatban szívesen szorítok vele kezét. Szeretettel emlékszem Kállai Margitra, a szabad tanítónénire, és soha el nem múló hálával Batai Jóskára, aki n omád körülmények között plántálta úgy a tudományt fejünkbe, hogy ma tanár vagyok.

(vasárnapi újság)

Azokat, akikre nem szívesen emlékszem, nem jelentenek számomra semmit. --- Most Hatvan krónikájához tartozó ferences szerzetesek kálváriájáról szólnék. Ők nem szólnak. Élnek, tanítanak, teszik amit tenniük kell. Akkor is azt tették, 1950 június 19-én. Két ÁVH-s zászlóalj miskolci és bpesti tartóztatta le és vitte az Andrássy útra, majd ítélték kemény börtönbüntetésre azt a három szerzetest, akit már akkoramikor ütötték őket. Azóta várják, hogy valaki azt mondja tévedés volt. Egyike a koncepciós pereknek ami mind-mind vezérünk éberségét volt hivatott bizonyítani. Talán ennyit megérdemelnének. Azok, akik az igazságszolgáltatást Istenre bízzák, nem szerveznek ellenforradalmat. Azok sem, akiket a szenvedés nemesített igazán emberré, és testvérek maradnak éljenek bárhol a világon. Fehér terror sem burjánzik egy tisztességes újságíró mikrofonjából, aki elkötelezte magát az igazság feltárása mellett. A lelkiismeretével azonban mindenkinek magának kell számotvetni. Egy recski történettel fejezem be levelem. Két professzor latríát pucolt. Ez már maga a pokol - méltatlankodott az egyik - dehogy vigasztalta a másik. És az őrtorony felé intett. Ha ott ülnék fegyverrel, az lenne mindennél borzasztóbb. Azóta tudom, hogy nem lehet borzasztóbb mint egy őrtoronyban fegyverrel félni. Mert mi a recski nagybátyáim, kónyai testvéreim, nem félünk ugye, pld. egy levelet aláírni. És köszönetet mondani a szerkesztőnek, akit arra kérek, ami a SZU-ban szállóigévé vált, tovább, tovább, tovább. Üdvözlettel Zsákai Lászlóné - lánya Zsákai Pirinkó Hatvanból.

-

- A most következő levél elszomorít és elgondolkodtat. Talán az emberhez egyik legméltatlanabb érzés a félelem iratta a feladójával. Így nevet, címet egyszerű emberségből nem közlünk.

- T. Főszerkesztő Úr, alulírott tegnap, 1989 január 23-án ugyanezzel a tollal írtam önnek egy levelet, amelyben összehasonlítást tettem bizonyos múltbéli és mai fegyveres testületek között. És terrorizmusok között. Őszintén megvallom már nagyon bánom. Amióta elküldtem azt a levelet rémüldözöm, félek. Az éjszaka nem aludtam.

(vasárnapi újság)

Attól tartok valami bosszuálló, netán azokhoz húzó valaki kezébe kerül levelem, akiket olyannak tartok. Ezért feljelentenek és nem tudhatom mi vár rám. Könyörgöm semmisítse meg azt a levelet, tekintse semmisnek. Nagyon félek. Most született egy kisfium unokám, akinek még sokáig szeretnék örülni. Ha megteszi hogy segít a bajt elkerülnöm, nagyon szépen megköszönöm. Maradok továbbra is őszinte tisztelője.

A V.Ú. műsora véget ért. - Búcsúzik a szerkesztő- műsorvezető Simkó János.

- o -

KOSSUTH ADÓ

HÍREK

10.00 h

Termékeny szovjet-amerikai kapcsolatok kialakulása számít Bush elnöksége idején Kissinger az Egy.Államok volt külügyminisztere. A politikus most véget ért moszkvai útjáról számolt be G.Bushnak, majd újságíróknak mondta el, hogy M. Gorbacsov barátságos választ adott az új amerikai elnök hozzá intézett üzenetére. H. Kissinger szerint jó alapot teremthet a két nagyhatalom kapcsolataihoz az, hogy Bush elnök és tanácsadói komolyan tanulmányozzák és elemzik az Egy.Államok eddigi külpolitikáját. Ezt a szovjet vezetők is megértik majd, mondta Kissinger, aki v.szinűnek tartja, hogy egy éven belül lesz szovjet-amerikai csúcstalálkozó.

Meghalt a Pancsen Láma Tibet rangban második vallási vezetője. 50 éves korában hunyt el, amikor agyvérzést kapott egy vallási szertartáson egy újjáépített szentély felavatásán Tibetben. A Pancsen Láma ellentétben a Dalai Lámával aki Indiába emigrált, együttműködött a Népi Kína vezetőivel. Az országos népi gyűlés

(hírek, 10)

állandó bizottságának alelnöke volt, igaz a kulturális forradalom idején reakciónak kiáltották ki és börtönbe vetették, később rehabilitálták és így ismét résztvett a közéletben. Az utóbbi években, amikor fölerősödtek a tibeti önállósodási törekvések, szembe került a kínai vezetőkkel, de az országos népi gyűlésben viselt rangját haláláig megőrizte.

Olaszország is bezárja kabuli nagykövetségét. Andreotti külügyminiszter közölte, hogy a római kormány az Egy.Államok és más nyugat-európai országok példáját követve hozta meg döntését. Az olasz diplomácia vezetője reményét fejezte ki, hogy a mostani átmeneti időszak kevésbé lesz komoly mint amilyennek tűnik. Ismeretes, hogy jó néhány ország azért hívta haza diplomatáit az afgán fővárosból, mert a szovjet csapatok február 15-i kivonását követően súlyos harcokkal kell számolni. Magyarország egyelőre csak a diplomaták családtagjainak hazatéréséről intézkedett.

Megérkezett Szöulba HORN Gyula, hazánk külügyi államtitkára a dél-koreai fővárosban aláírja a megállapodást hazánk és a Koreai Köztársaság diplomáciai kapcsolatainak felvételéről, emellett politikai, gazdasági kérdésekről is megbeszéléseket folytat a szöuli vezetőkkel.

Irak kész folytatni a béketárgyalásokat Iránnal, ha ezt az ENSZ főtitkára jónak látja. Ezt T. Aziz iraki külügyminiszter jelentette ki, miután tárgyalt a világszervezet főtitkárának megbízottjával. J.Eriasson előzőleg Teheránban folytatott megbeszéléseket. - közölte, hogy az ENSZ tűzszüneti határozatának gyors megvalósítását szeretné elérni. A határozat a fegyvernagyvágás mellett a csapatok kivonására béketárgyalásokra és fogolycserére szólította fel Irakot és Iránt. A felek rövid idő után felfüggesztették a megbeszéléseket, most azonban az iraki külügyminiszter azt mondta, hogy országa előfeltételek nélkül kész tárgyalóasztalhoz ülni.

Négy arab ország gazdasági tömörülés létrehozását fontolgatja. Husszein jordániai uralkodó közölte, hogy országa valamint Egyiptom, Irak és Észak-Jemen miniszterelnöke a jövő hónapban tárgyalásokat kezd a tömörülés kialakításának a lehetőségeiről. Husszein

(hírek, 10)

szólt arról is, hogy az új amerikai kormányzat álláspontjának kialakulása után kb. 2 hónap múlva megbeszélések kezdődhetnek a közel-keleti békekonferencia összehívásáról.

A rendkívüli fagy miatt szükségállapotot rendeltek el Alaszkában. - 50-60 fokos hideg van ott, a mi azt jelenti, hogy a normális otthoni hőmérőkkel ezt már nem is lehet mérni. Az amerikai állam kormányzója rádión közölte a polgárokkal, hogy szükség esetén a levegőből dobhatnak le majd nekik élelmiszert és fűtőanyagot. Alaszka sok települése egész évben csak repülővel érhető le. A csikorgó fagy miatt azonban most nem tudnak leszállni a gépek. A városokban azért nem lehet közlekedni, mert ha leállítják a kocsik motorját, akkor azok nem indulnak újra. Így a buszok és a teherautók motorjait éjjel-nappal járatják Alaszkában.

Nálunk nem lesz nagy hideg. --- Ism.

- 000 -

PETŐFI ADÓ

HÍREK

11.00 h

(10 órás híradás ismétlése)

- 0 -

KOSSUTH ADÓ

GONDOLAT - JEL

11.00 h

Felelős szerkesztő Bölcs István.

Jó napot kívánok, ön a rádió kulturális hetilapját hallja, a 6.évfolyam 4. számát.

- Máig nincs válasz, miért lett előbb gyilkos, majd öngyilkos az áldozat. ---

- Érvényes-e még a szabály, hogy a költő lángoszlop és egyben vízügyi szakember is legyen?- kérdezi Sík Csaba a Holnap Könyvkiadó igazgatóját. ---

- Az adatgyűjtés nem zárult le, mondja a magyar Holokauszt Intézet igazgatója ---

- Hitler román, szlovák és horvát csapatokkal tervezte Magyarország lerohanását és feldarabolását, csak a bécsi hírszerző tiltakozása miatt fogadta el végül a Margareta-tervet ---

- A Gondolat-jel mai szerkesztője Ocsovay Gábor, a műsorvezető Bölcs István.

Lehallgatható. - Tape No. - B-42376

ÖT KONTINENS HÉT NAPJA

10.05

A szerkesztőt, Nyárádi Pétert hallják. Az utóbbi időben hozzá szokhattunk, hogy az események itt, körülöttünk, mit több, nálunk játszódnak le. Nos, nem volt ez másképp ezen a héten sem, nem csoda hát, hogy a ahsonló összefoglaló jellegű műsorok mind Kelet-Európát helyezik előtérbe a világ legtöbb rádiójánál. De mi is történt az elmúlt héten? Kezdődött azzal, hogy hétfőn jelentették a hírügynökségek: Afganisztánban ostromgyűrűbe zárták a fővárost, Kabult, és az ellenzék a város kiéheztetésére törekszik. Hogy mi várható a szovjet kivonulás után, arról hamarosan tudósítónk beszámolóját hallhatják. Szintén hétfői hír, hogy a Szovjetunió Magyarországból és Lengyelországból hamarosan kivon csapatokat. Ez tovább javíthatja az enyhülés és az európai párbeszéd esélyeit. Ezt még erősíti Csehszlovákia és Bulgária bejelentése hadseregük létszámának, illetve költségvetésének csökkentéséről. Nem könnyíti viszont a helyzetet az az NDK-beli vélemény, amely szerint a Berlini Fal még sokáig állni fog, ha nem változnak meg azok a körülmények, amelyek felépítéséhez vezettek. Erich Honecker szerint egyébként a fal nem a kivándorlás ellen, hanem a káros nyugati hatások kiszűrésére épült. Jugoszláviában a héten elhalasztották a KSZ KB plenáris ülését. Ennek oka elsősorban abban keresendő, hogy a vajdasági pártvezetés Szerbia hallgatólagos, de határozott támogatásával, követeli a rendkívüli pártkongresszus összehívását. És ami ennél fontosabb, a horvát származású szövetségi pártelnök, Stipe Suvar lemondását. Ez a lépés nem könnyíti meg a kibontakozást, ugyanis a személyi harc fellángolására utal, amelynek során valószínűleg összeecsapás várható a Milosevics vezette szerbiai vezetés és a horvát-szlovén vezetők csoportja között. Egy ilyen folyamat azonban nagyban veszélyeztetné az ország túlélési képességét, és erre figyelmeztetett számos jugoszláv vezető is. Ha ugyanis beindul a személyes leszámolás, akkor aligha lesz lehetőség az erők összehívására, egyfajta szolidaritásra, ami viszont most mindennél fontosabb déli szomszédunknál. Ezt támasztotta alá szombaton tartott első programbeszédében Jugoszlávia leendő miniszterelnöke is, aki arra hívta fel a figyelmet, hogy az ország eddigi legsúlyosabb belső válságát éli, amelyet nehezít a külfölddel fenntartott kapcsolatainak főleg a gazdasági értelemben vett romlása is. Eközben

(Öt kontinens...)

Lengyelországban a héten bejelentették, hogy hamarosan mégiscsak sor kerül a kormány és az ellenzék kerekasztal vitájára, amelyen eldől, hogyan lehet részese a hatalomnak az ellenzéki mozgalom. Kérdés persze, hogxy a szakszervezetként indult SZolidaritás akar-e egyáltalán részt vállalni a jelenlegi válságban? Mindenesetre a korábbi kérlelhetetlen álláspontok mindkét részről már régen megszélídultek. A héten zajlott Moszkvában a KGST Végrehajtó Bizottságának 130. ülése, és a fő konklúzió az volt, hogy a jövőben lesznek határozatok, amelyek nem kapnak kötelező érvényt minden tagország számára. Szintén a SZovjetunióhoz kapcsolódó hír, hogy a héten újabb Földrengés volt Tadzsikisztánban, több száz halálos áldozattal. Prágában a múlt heti tiltakozáshullám után ezen a héten nem az utcán, hanem a politika szintjén folytatódtak az események. Levelet váltott egymással az ország vallási vezetője és az miniszterelnök. Álláspontjuk meglehetősen távol f4ekszik egymástól, legalábbis egyelőre. Ennyit a hét eseményeiről, és térjünk át tudósítóink beszámolóira.

Gyakorlatilag első elnöki hetét töltötte George Bush az Egy. Államok vezetőjeként. HOGyan tlet a hét, erről szól Bolgár GYörgy kommentárja New Yorkból.

- Az új ameirkai elnök első munkahete nem hozott öt kontinensre szóló szenzációkat, de máris megváltoztatta, más helyre tette a reageni politika eddigi hangsúlyait. És nem egyszerűen azért mert törvényszerű, hogy az egyik elnök nem lehet pontosan olyan, mint a másik, mégha az egyik a másiknak alelnöke volt is, hanem azért, mert a volt alelnök nagyonis tudatosan szakítani akar bizonyos reageni szokásokkal és hagyományokkal Kzedődött már hétfő reggel azzal, hogy Bush hét óra hsuzko beült hivatali szobájába, holott elődje kilenc óra felé szokta kezdeni a napot. Folytatódott azzal, hogy már az első napon, de azóta többször is, elmondta, milyen fontosnak tartja a kormányhivatalnokok etikus viselkedését, kikezdetetlen tisztettségét, ami közvetett kritikája annak, hogy Reagen barátai egymás után buktak ki hivatalukból különböző visszazélések miatt, hogy a legnagyobb botrányról, az Irán-kontra ügyről most ne is beszéljek. Aztán néhány nap elteltével következett az első sajtóértekezlet, amely egyfelől egy sokkal felkészültebb elnököt mutatott, mint Reagen volt, másfelől egy olyan elnököt, aki nem fél ettől a fajta újságíró-attaktól, és inkább vállalja rendszeres

(Öt kontinens...)

kérdezz-feleleket, mintesem a néhány méterről odakiabált félmondatos kérdéseket és a visszakiabált félmondatos válaszokat. Ez a másság jellemezte Bush első hetének külpolitikai, nem lépéseit, mert az atalán még túlzás, de megnyilvánulásait is. Például, hogy első hivatalos Fehér Ház-i vacsoráját az ENSZ-főtitkár, Peres de Cuellar tiszteletére adta, holott Reagan majdnem egész hivatali ideje alatt aleghűvösebb viszonyban volt a vilgászervezettel. És azt, hogy egy e heti bejelentés szerint alig néhány héttel hivatalba lépése után már külföldre utazik, vagyis belefog az aktív külpolitizálásba, és azt, és ebből a szempontból természetesen nem is Kanada az érdekes, ahová elsőnek megy, és talán nem is annyira Japán, ahová másodiknak, hanem Kína, a harmadik úticélpont. Jó, ebben kétségtelenül szerepet játszottak személyes szempontok, az, hogy Bush a hetvenes évek elején az Egy. Államok első diplomáciai képviselője volt Pekingben, meg nyilván az is, hogy ha már részt vesz Tokióban a japán császár temetésén, akkor ne tegyen meg csupán ezért egy nagy utat, hanem használja ki az alkalmat másra is. Mégis, valami olyasmi is kiérződik belőle, mintha az új elnök kissé le akarná hűteni a felfokozott optimizmust, amellyel utolsó hónapjaiban a szovjet-amerikai viszonyt értékelte. Többet mondani azonban Bush első hetéről meggondolatlanság volna. Elvégre még kétszázhet hete hátravan.

Mi lesz Afganisztánnal, ez a kérdés, amely egyre erősebben fogallkóztatja a világ közvéleményt. Az ugyanis nyilvánvaló, hogy az eltökét szovjet kivonulás után ott elszabadulnak az indulatok. Hogyan látják a helyzetet Moszkvában, erről beszél tudósítónk, Izbéki Gábor.

- Még erőegyensúly van a kormánycsapatok és az ellenzéki erők között Afganisztánban, írja legfrissebb számában a SZovjet-szkaja Rosszija helyszíni tudósítója, mintegy sikerként könyvelve el, hogy a kabuli kormány egységei legalább a stratégiai pontokat és vonalakat még tartani tudják. Viszont hogy mi lesz három hét múlva, amikor már egyetlen szovjet katonai egység sem lesz Afganisztánban, azt senki sem tudja megjósolni, írja a tudósító. Pontosabban erre is utal, amikor azt írja, hogy az ellenzék vezetői

(Öt kontinens...)

között már kitört az ellenségeskedés ott, ahol elfogalatok egy-egy tartományt. A konkrét eset Kunarban történt. A SZovjetunió csapatainak teljese kivonása után is támogatni fogja Afganisztánt, mondta sajtóértekezletén Gennagyij Geraszimov szóvivő, sőt, ha szükség lesz rá, akkor diplomáciai közvetítő misszióját is folytatja a szembenálló erők között. Egyelőre azonban sokkal prózaibb feladatok várnak a SZovjetunióra. Most például repülőgépek tucatjai viszik Kabulba a lisztet, hogy a várost nem tudják az ellenzékiek kiéheztetni. A moszkvai lapok ugyanakkor azt is leírják, hogy az élelmi-szerhiány kialakulásában a mai kabuli vezetés is hibás. A SZovjet-szkaja Rosszija idézi még a hatalmon levő afganisztáni párt egyik tagját, aki azt mondja, hogy a hadaseregen kívül a kétszázézeres párttagság is az utolsó emberig harcolni fog, legalábbis a saját életéért. Itt Moszkvában azon túl, hogy országszerte kampányt kell folytatni a hazatért katonák beilleszkedésének támogatására, mert ez önmagától egyáltalán nem megy, elkezdődött a tíz évvel ezelőtti bevonulás bírálata is. Pénteken este a nagyon nézett Zgljad című, rendkívül kritikussorozatban egy, a SZovjetunió Hőse kitüntetsét szerzett fiatal tiszt beszélt erről. Társa azonban a kamerák előtt emgróttta őt, hogy itt, most miért nem olyan nyíltan és még kritikusabban beszél, mint a barátai között. Még tartok a feletteseimtől, hangzott a válasz.

Prága az elmúlt héten pozitív és negatív értelemben véve egyaránt szerepelt a világsajtóban. Míg a tüntetések rendőri elfojtását sehol sem kísérte rokonszenv, addig a katonai a költségek csökkentéséről tett bejelentést üdvözlötte a nemzetközi közvélemény. Összefoglaló Csehszlovákia egy hetéről, Forró Evelynről.

- Katonai kiadások csökkentése, tüntetésstatisztika, bíbcrosi levél, így lehetne címszavakkal jellemezni ezt a hetet Prágában. A hétvégi bejelentés szerint a csehszlovák néphadsereg az idén és jövőre 15 %-kal csökkenteni védelmi kiadásait. Leszerelnek tizenkétezer katonát, és egyúttal hússzezerrel növelik azok létszámát, akik a hadseregben a népgazdasági építőmunkában segédkeznek. Átszervezik a légierőt és a harckocsizó alakulatokat, leszerelnek 850 harckocsit, 165 páncélozott szállítójárművet és 51 harci repülőgépet. A jövőben feleannyi hadgyakorlatot tartanak,

(Öt kontinens...)

mint eddig, 25-30%-kal csökkentik az éleslövészetek számát, és nem terveznek olyan hadgyakorlatot, amelyen tizenötezernél több katona vesz részt. Prága másik fontos eseménye volt az a sajtóértekezlet, amelyen a múlt heti tüntetések mérlegét vontta meg a kormány szóvivője. Tájékoztatójából kiderült, hogy jelenleg hárman vannak börtönben, köztük Vaclav Havel író, a Charta 77 egyik vezetője. A rendőrök a Vencel-téren és környékén összesen 1406 embert igazoltattak, 130 személy ellen indult büntetőeljárás, ebből 79 ellen garázdaság miatt. 96 embert vétésgért vonnak felelősségre, ez azonban már a tanácsok hatáskörébe tartozik. Közölték azt is, hogy tizenhatan sérültek meg a rendőrök közül öten. A kormányzóvivő úgy vélekedett, nem helytálló a rendőrök magatartását brutálisnak nevezni, az viszont tény, hogy az államhatalom kénytelen volt erőszakkal érvényt szerezni a rendelkezések betartásának. Hozzátette, a nemzetbiztonsági törvények szerint úgy kell viselkedniük, hogy ne alázzák meg az állampolgárokat. A tüntetésekkel foglalkozik az a levél is, amelyet TOMasek bíboros küldött a kormány elnökének. Ebben a prágai érsek túlkapásoknak nevezte a rendőrök fellépését. Egyúttal üdvözölte, hogy Csehszlovákia elfogadta a bécsi utótálálkozó záródokumentumát. Adamec válaszában hangsúlyozta, hogy a tüntetésekre ezeknek a csoportoknak nem volt engedélyük, és az emberek elvárják, hogy a hatóságok biztosítsák a rendet, a nyugalmat a fővárosban. Egyúttal hangoztatta, hogy a kormány változatlanul jó kapcsolatokra törekszik az egyházzal, és érdekében áll az egymás iránti bizalom, az együttműködés fenntartása.

A héten újabb, számos áldozatot követelő katasztrófát élt át az utóbbi időben amúgyis sokat zsenvedett SZovjetunió. Ez a mosztani újból aláhúzta, hogy az ország nincs felkészülve a váratlan eseményekre. Moszkvából még egyzser Izbéki Gábor következik.

- 274 halott, 17 millió rubelnyi kár, ez a tadzsikisztáni földrengés szomorú végeredménye. Valamint ez egy újabb tragikus bizonyíték arra, hogy baj híján senki sem gondol előre a várható katasztrófák megelőzésére. Sőt, a földrengés helyszínére utazott külföldi újságíróknak azt is lemondták, hogy valószínű, a hibás csatornaépítések és egyéb vízgazdálkodási munkák is közrejátszottak abban, hogy az egyébként nem túl erős földrengés katasztrófális

(Öt kontinens...)

földcsuszamlást idézett elő. Ennek következtében három falu tűnt el föld színéről, amelyeket ki sem ásnak, hanem monumentális természetes közös sírja marad ez az áldozatoknak. Erről meg a helyi mohamedán papok döntöttek, és kérésüket az állami vezetők azonnal teljesítették. Az elpusztult falvakat a korábbiak mellett építik újjá. Egyelőre pedig jrutá, sátrak százait viszik a helyszínre, hogy ideiglenes lakhelyet adjanak a mintegy tízezer hajléktalannak. Ezek száma, mármint a sátraké és a házaké, ma még nagyon kevés. A tadzsik vezetők némi külföldi segítségre is számítanak, amit mutat, hogy két nappal a földrengés után már helyszínre hívtak hatvan külföldi tudósítót is.

A hét meteorológiai szempontból is érdekes volt. Nagyon rég nem fordult elő ugyanis, hogy Athéntól Stockholmig, majdenm ugyanolyan időjárás érvényesüljön egy héten keresztül.

KOSSUTH ADÓ

DÉLI KRÓNIKA

12.00 h

A mikrofonnál: Ulbrich András. - Tartalom: --- Időjárásjelentés: ---

- Most következzenek híreink:

Magyarországon kezd tárgyalásokat egy nyugatnémet képviselő-csoport, amely ellátogat majd Debrecenbe a romániai menekültekhez is. A küldöttség vezetője nyilatkozatot adott bonni tudósítónknak, Szalay Zsoltnak.

- A magyarországi reformfolyamatról, valamint a hazánkban élő romániai menekültek sorsáról kíván tájékozódni a bonni törvényhozás küldöttsége. Hivatalos nevén a Bundestag és a magyar országgyűlés közötti kapcsolatokat ápoló nyugatnémet képviselőcsoport. A héttagú delegáció ma érkezik Bpestre az élén Otto Schily -vel, a Zöldek egyik legtekintélyesebb vezetőjével. Többek között SZÜRÖS Mátyással és POZSGAY Imrével is tárgyalnak majd. Otto Schily arra a kérdésre, hogy milyen céllal keresik fel a debreceni menekülttábor, a következő választ adta:

- Schily: Wir wollen uns A helyszínen akarunk tapasztalatokat gyűjteni arról, hogy mi a sorsuk a magyar nemzetiségű román állampolgároknak. Mint tudja, komolyan aggódunk a romániai fejlemények és a falurombolás miatt. Amiatt, hogy a román hatóságok megtorló intézkedésekkel sújtják a nemzeti kisebbségeket. Látogatásunkkal a világ közvéleményét szeretnénk ráébreszteni erre a helyzetre. Az így összegyűjtött információkat arra is felhasználjuk majd, hogy növeljük a román félre gyakorolt nyomást annak érdekében, hogy hagyjon föl a megtorlás politikájával. Keressük emellett a módot arra is, hogy segítséget nyújtsunk. A menekültek ellátása érthetően nagy anyagi megterhelés Magyarországnak és fel kellene mérni, hogy az ENSZ menekültügyi főbiztossága vagy más szervezetek mit tudnának átvállalni ezekből a terhekből.

-

A románai magyarság sorsa a magyar Újságírók Országos Szövetségének előrehozott közgyűlésén is szóba került. Tóth Pál jelenti a tanácskozásról.

(dk)

- Hatalmas taps köszöntötte azt a javaslatot, amely szerint a magyar újságírók országos szövetségében önállóan működjenek egy menekültügyi bizottság, amely foglalkozna a Romániából menekült kollegák beilleszkedésével, pályára állásával. Szavazás véglegesíti majd azt a felhívást, amelyet Balló György olvasott fel, és amelyet a román újságírók országos szövetségének továbbítanak. Ebben mélyszégyen aggodalmát fejezi ki a Magyar Újságírók Országos Szövetsége amiatt, hogy a Román Szocialista Köztársaságban folyamatosan megsértik az emberi jogokat, a sajtószabadság nemzetközileg elismert elveit és megfosztják az ország lakosságát a hiteles, gyors tájékoztatástól. A magyar újságíró társadalom felhívja a nemzetközi szakmai közvélemény figyelmét, hogy noha Románia aláírta a helsinki záróokmányt, a hivatalos politika rangjára emelte a dokumentumnak dűrva megsértését, párhuzamosan az emberi jogok semmibe vételével. A közlemény egyébként megjelenik majd a magyar lapokban is. A magyar újságírók rendkívüli közgyűlése folytatja munkáját.

Termékeny szovjet-amerikai kapcsolatok kialakulását várja G. Bush elnöksége idején H. Kissinger. Az Egy.Államok volt külügyminisztere, a Fehér Házban beszámolt most véget ért moszkvai útjáról az új amerikai elnöknek. Kissinger újságíróknak is elmondta, hogy barátságos választ hozott Gorbacsovtól arra az üzenetre, amelyet Bush küldött Moszkvába. Bush elnök tanácsadóival jelenleg elemzi az eddigi amerikai külpolitikát és ennek befejeztével Kissinger biztos alapon álló kapcsolat léterjöttére számít a két nagyhatalom között.

Karabah hegyvidék és Örményország vezetői egyetértenek abban, hogy minél előbb meg kell oldani a menekültkérdést és helyre kell állítani Örményország és Azerbajdzsán baráti viszonyát. Erről Jerevánban tárgyalt az örmény párt első titkára és a Karabah hegyvidéket irányító különleges bizottság elnöke. Vorszkij aki a napokban Vezirov azerbajdzsán pártveztővel is folytatott megbeszélést Bakuban elvi jelentőségűnek nevezte, hogy Karabah hegyvidéket különleges irányítási forma alá helyezték.

(DK)

Megőrizték ugyanis autonóm státuszát, nem csatolták el azerbajdzsántól, viszont az örmények lakta terület jelentős önállóságot kapott gazdasági, szociális és kulturális kérdésekben.

Meghalt a Pancseŋ láma, Tibet második számú vallási vezetője. (Ism.)

- Bár a Pancseŋ lámának az utóbbi időben voltak nézeteltérései a pekingi vezetéssel, egészében olyan főpapként tarthatjuk őt számon, aki a Népi Kína szolgálatában állt. Különösen így van ez, ha figyelembe vesszük, hogy Tibet legmagasabb rangú vallási vezetője a Dalai Láma Indiába emigrált. A Pancsel láma volt az, aki 1951-ben Pekingben tárgyalta Tibet Kínához csatolásáról, majd letelepedett Tibetben és az országos népi gyűlés, tehát a kínai parlament állandó bizottságának tagja, később alelnöke. A kulturális forradalom idején reakciónak kiáltották ki, börtönbe zárták, végül azonban rehabilitálták és így ismét résztvehetett a közéletben. Akkor került ismét konfliktusba a pekingi pártvezetőkkel, amikor Tibetben felújultak az elszakadási törekvések. Emlékeztetünk, hogy buddhista szerzetesek is tüntettek a tartomány fővárosában Lashaban. A Pancseŋ láma nyilván a fokozódó nyomás hatására állást foglalt Tibet önállósodása, bár nem elszakadása mellett. Így is kulcsszerepe volt a pekingiek és a tibeti szeparatisták közti közvetítésben, ami valószínűleg mostani halála után nagyon fog hiányozni.

Vrannai Katalin hírmagyarázatát hallották.

További jelentéseink:

(folytatás a következő oldalon)

(DK)

További jelentéseink.

Olaszország is bezárja kabuli nagykövetségét, jelentette be Andreotti külügyminiszter. Eddig az Egy. Államok, Nagy-Britannia, Franciaország, Ausztria és Japán diplomatáit hívták haza Afganisztánból. A magyar külügyminisztérium csak a diplomaták családtagjainak távozását tartotta szükségesnek. Több nyugati országban azzal számolnak, hogy a szovjet csapatok kivonulása után tovább növekszik a feszültség Afganisztánban.

Irak kész folytatni a béketárgyalásokat Iránnal, ah ezt az ENSZ főtitkára szükségesnek ítéli meg. Így nyilatkozott az iraki külügyminiszter, miután tárgyalta a Világszervezet főtitkárának megbízottjával. Tariq Azisz kijelentette, hogy országa előfeltételek nélkül kész újból tárgyalóasztalhoz ülni. Eliasson ENSZ-megbízott Bagdad előtt Teheránban folytatott megbeszéléseket a Biztonsági Tanács tűzszüneti határozatának végrehajtásáról. A dokumentumban a fegyvernyugvás mellett a csapatok kivonására, béketárgyalásokra és fogolycserére szólították fel Irakot és Iránt. A két ország azonban a határozat meghozatala után nem sokkal felfüggesztette a megbeszéléseket, és a fogolycsere is akadozik.

Rendkívüli fagy van Alaszkában, ezért szükségállapotot rendeltek el. A mínusz 50-60 C fokos hidegben sok település teljesen el van zárva a külvilágtól, mert a repülőgépek nem tudnak leszállni. Az amerikai állam kormányzója rádión közölte a polgárokkal, hogy szükség esetén a levegőből dobhatnak majd le nekik élelmet. Az alaszakai városokban a helyi közlekedés is megbénult, mert az autókat nem tudják beindítani a fagyban, ezért a buszok és tehergépkocsik motorját éjjel-nappal járatják.

SPorthírek, Vas István Zoltán.

Időjárás-----

KOSSUTH ADÓ

HARMINC PERC ALATT A FÖLD KÖRÜL

12.15 h

Jó napot kívánok, a műsor szerkesztője köszönti a kedves hallgatót.

- Az amerikai elnökváltással foglalkozó sorozatunk mai folytatásában meglepő hírt közöl a világsajtót böngésző munkatárs. G. Bush rokonságban áll az angol királynővel, v.mint Mitterrand-al a francia elnökkel. Sőt Busht most már maguknak követelik a németek is
- R. Reagan Kaliforniába költözött. A szomszédok máris menekülnek, mert attól félnek, hogy csendes környéküket hamarosan a kíváncsi turisták zivaja kavarja föl.
- Hollywoodban most szerveztek egy másik társasutat. - Sírvonálnak nevezik - nevezetes halálesetek színhelyét keresik fel a furcsa izlésű látogatók.
- Sztálin a mi örömünk és senki se veheti el tőlünk. - Tudósítás egy kazahsztáni gyűlésről, amelyen a Sztálin-hívók keltek bálványuk védelmére.
- Igazi idej szennáció Moszkvából: Nemcsak hogy nemzetközi szépségversenyt rendeztek, de utólag még a titkos anyagi részleteket is közölték.
- Bébi-iskola Svédországban - a gyermek a legfogékonyabb 3 esztendő kora után, de még mielőtt betöltené a 6. évét. - akkor kell pld. megtanítani számolni.
- A kövérség most is ártalmas, de legalább nem szégyen. Nyugatnémet kutatók kimutatták, hogy a túlzott étvágy nem jellemhiba, hanem egy a szerveztnék fontos hiánya következték gyötri sorstársaimat.

A nemzetközi magazin lehallgatható. - Tape No - A - 94143.

KOSSUTH ADÓ

HIREK

16.00 h

Az újonnan kinevezett amerikai védelmi miniszter arra szólította fel a nyugati világot, hogy ne hagyja figyelmen kívül a szovjet katonai erő fenyegetését. John Tower az NSZK-ban beszélt katonai szakértők előtt. Azt mondta, hogy Mihail Gorbacsov kijelentéseit fenntartással kell kezelni, például az az egyoldalú szovjet kezdeményezés, hogy csökkentik a hagyományos fegyveres erőket, nem a Nyugat, hanem Moszkva érdekeit szolgálja. Tower védelmi miniszter szerint a NATO-nak folytatni kell hagyományos- és atom fegyvereinek korszerűsítését, mert a VSz változatlanul veszélyes a Nyugat számára.

Újabb magasrangú szovjet politikus érkezett Afganisztánba. Maszljukov első miniszterelnökhelyettes Jazov honvédelmi miniszter látogatását követően kezdett tárgyalásokat Kabulban. Az afgán miniszterelnök egyébként két héttel a szovjet csapatok kivonásának befejezése előtt utasítást adott arra, hogy gyorsítsák meg az élelmiszerek és a fűtőanyagok szállítását Kabulba, és a szükségét szenvedő többi afganisztáni városba.

Moszkvai közvéleménykutatási adatok szerint a megkérdezettek többsége elhibázott lépésnek tartja, hogy a szovjet csapatok annak idején bevonultak Afganisztánba. A közvéleménykutatást egy newyorki ujság, a DAILY NEWS megbízásából a szovjet Szociológiai Intézet végezte. A megkérdezett moszkvaiak 93 % kedvezően fogadta Gorbacsov gazdasági reformjait, de sokan úgy vélték, nem világos, hogy hová vezet a peresztrojka, a párttagok közül sokan attól tartottak, hogy a reformok bevezetése miatt visszaszorul a párt befolyása.

Jeruzsálembe érkezett az NDK egyházügyi államtitkára. Kurt Löffler, az NDK kormányának első olyan tagja, aki Izraelbe látogatott. Programját magánjellegűnek minősítették, de a tervek szerint találkozik Izrael vallási miniszterével is. Az NDK sohasem tartott fenn diplomáciai kapcsolatokat a zsidó állammal. TAvaly novemberben Berlinben azonban jelezték, hogy hajlandóak kártérítést fizetni a nácizmus áldozatainak, jöllehet, az NDK mint állam, nem tartja magát felelősnek a náci rendszer által elkövetett bűnökért.

(hírek, 16 h)

Az emberi jogokról közölt cikket a PRAVDA. Moszkvai tudósítónk, Iz-béki Gábor jelenti:

- Az eddig elfogadott emberi jogi törvények olyan általános érvényű nemzetközi normának minősülnek, amelyek betartása meghatározza egy-egy ország civilizáltságának a fokát, - így ír a PRAVDA abból az alkalomból, hogy Genfben munkához látott az ENSZ Emberi Jogi Bizottsága. Az SZKP lapja felsorolja az összes eddig elfogadott ezzel kapcsolatos nemzetközi dokumentumot, az 1948-s emberi jogi deklarációtól kezdve a két hete végetért bécsi értekezlet záródokumentumáig, amelyet a minap az IZVESZTYIJA teljes terjedelmében közölt. Megállapítja a PRAVDA, hogy a szovjet változások egyik nagy eredménye, hogy az elmúlt három év alatt a SzU-ban igyekeztek minden ezzel szuembenálló jelenséget, és törvényt eltörölni és ma olyan új törvények születnek, amelyek összhangban vannak a nemzetközi normákkal. a PRAVDA az emberi jogi kérdések közés sorolja a létezés jogát, azaz ezen az alapon kell szemlélni a leszerelési kérdéseket is, és A PRAVDA ezután is újabb szerződések megkötésére biztatja a világ országait, elsősorban a NATO tagállamait.

-

Romániában a jövőben jobban körülhatárolják a falvak beépíthető területét és a kijelölt részeken kívül senki nem építkézhet. Az Aradon megjelenő VÖRÖSLOBOGÓ c. újság megírja azt is, hogy akik jelenleg a beépíthető területeken kívül laknak, megmaradhatnak otthonaikban, de új házat már nem építhetnek.

- ooo - 0 - ooo -

PETŐFI ADÓ

HIREK

17.00 h

-----Ismétlések-----

Nagybritánia csökkentti Gibraltáron állomásozó helyőrségének létszámát. A BBC Rádió úgy tudja, hogy többszáz katonát hívtak haza a gibraltári 2-ezer fős bázisról, de hivatalos bejelentés még nem történt.

(hírek, 17 h)

A londoni kormány állítólag holnap tájékoztatja majd a parlamentet szándékáról, Spanyolország és nagybritánia viszonyában feszültségre ad okot, hogy Gibraltár változatlanul brit gyarmat. A kapcsolatok javulásával azonban a londoni kormány úgy látja, hogy a helyőrség létszámát csökkenteni lehet.

- ooo - 0 - ooo -

KOSSUTH ADÓ

HIREK

18.30 h

A nemzetközi Valutaalaptámogatja a magyar stabilizációs és reformprogramot. Ezt a szervezet vezérigazgatója Jean Michel Candissy? mondta, amikor szombaton találkozott GRÓSZ Károllyal Svájcban. A Valutaalap vezérigazgatója úgy vélte, hogy a magyar költségvetés egyensúlyát fokozottabban a kiadások mérséklésére kellene építeni vagyis gyorsabbb ütemben kellene csökkenteni a veszteséges vállalatok számát és következetesebben kellene megvalósítani a reformokat. Közölte azt is, hogy a Nemzetközi Valutaalap az eddigi rövidtávra kidolgozott alapon kíván együttműködni Magyarországgal, de az idén léterhozhatják a három évre szóló un. strukturális hitelmegállapodást. GRÓSZ Károly válaszában a következetességre kitérve hangsúlyozta, hogy a különféle gazdasági lépéseket konkrét közegben kell végrehajtani és ennek során az ország vezetésének számolnia kell a lakosság tűrőképességével is. - A magyar pártfőtitkár ma délelőtt a svájci államfővel találkozott. Mindketten hangsúlyozták, hogy kölcsönösen jók a politikai kapcsolatok. GRÓSZ Károly azonban elmondta, hogy a magyar kormány elégedetlen a gazdasági kapcsolatokkal. Ezután a portudál kormányfővel folytatott eszmecsere Grósz K. és tájékoztatta Cavaso Silvat a magyar reformokról. Arra a kérdésre, hogy várhatók-e a VSz részéről további egyoldalú leszerelő lépések, Grósz K. azt mondta hogy most a Nyugaton van a sor.

Magyarország és Délkorea képviselői gazdasági- és kereskedelmi egyezményt is aláírnakHORN Gyula szöuli látogatása alatt. A külügyminisztérium államtitkára megérkezésekor megerősítette, hogy látogatásának

(hírek, 18.30 h)

célja a teljeskörű diplomáciai kapcsolatfelvétel a két ország között. Az erről szóló államközi jegyzőkönyvön túl, kormányközi egyezmény születik arról, hogy a két ország megszünteti a vízum kötelezettségét, a diplomata és a szolgálati utlevelekre. Emellett kulturális együttműködési megállapodást is köt.

A magyar Újságírók olyan szervezetet akarnak, amely önálló kissozvet-segekből építkezik. A MUOSz közgyűléséről Ómolnár Miklós hozott össze-foglalót:

- Még ebben az évben szeptember végéig újra közgyűlést tart a MUOSz, addig ideiglenes vezetőség áll a szervezet élén, amely új, d e ugyancsak ideiglenes alapszabály szerint működik majd. Az újságíró küldöttek ezzel együtt egy munkaokmányt is elfogadtak, amely decentralizált szervezet létrehozását tűzte ki célul, ennek kereté-ben helyi, regionális önálló jogi személyiségként működő csoportok alkotnák a Magyar Újságírók Országos Szövetségét, így a szervezet vé-gülis az önálló kis szövetségek szövetsége lenne. A munkaokmány alap-ján szeptemberig ajánlást kell megfogalmazni egy önálló tömegkommú-nikációs szakszervezet létrehozásáról is. A közgyűlés nyilatkozato-kat is elfogadott. Kimondta, hogy az átmeneti időszakban Magyaror-szágnak létérdeke a robbanásmentes fejlődés, ebben az újságíróknak fokozott a felelősségük. nyilatkozat foglalt állást amellet is, hogy a szerkesztőséget vétő-joggal, ill. egyetértési joggal rendelkezhe-senek, a szerkesztőség vezetőjének kinevezésekor. VALószínűleg a ké-ső esti órákig tart az ülés, amelyen döntenek az új elnök, főtitkár ill. az ideiglenes vezetőség további tagjainak személyéről.

-

Franciaország második legnagyobb ellenzéki pártja, nemzetközi vizs-gálatot javasol a romániai helyzettel kapcsolatban. A Köztársasági Párt Ceauescu elnök 71. születésnapja alkalmából kiadott közleményé-ben hangzotatja, hogy a vizsgálatot az ENSz felügyelete alatt kelle-ne végrehajtani. A dokumentum elítéli a legalapvetőbb szabadságjo-gok mindennapos megsértését Romániában. Tiltakozik az életkörülmé-nyek riasztó romlása, valamint az ország történelmi és szellemi örök-

(hírek, 18.30 h)

ségének megsemmisítése miatt. A francia Köztársasági Párt felszólította a kormányt, tegyen lépéseket a bebörtönzött román állampolgárok érdekében és végül felteszi a kérdést: méltó-e N. Ceausescu arra, hogy a legmagasabb francia kitüntetést, a Becsület-rendet viselje?

Az újvidéki MAGYAR SZÓ c. lap szerint végleges széthullás veszélye fenyegeti Jugoszláviát. mai vezércikkében a lap hangsúlyozza, hogy a szerbek és a horvátok vezetői egymás ellen fordultak, az ellentettek a végsőkéig kiéleződtek. A jugoszláv munkásosztály joggal aggódik az ország egységéért miközben pusztá megélhetését is alig tudja biztosítani. A családok a szociális biztonság peremére sodródtak, és azt várják a pártvezetéstől, hogy mutasson kiutat a válságból. A jugoszláv Kommunista Szövetségének KB holnap ül össze, hogy megvitassa a válságból kivezető módokat. Az újvidéki MAGYAR SZÓ szerint, az egyetlen elfogadható megoldás, a nemzeti megbékélés lehetne.

A Lengyel Demokrata Párt, a köztársasági elnök intézmény létrehozását szorgalmazza. Erről a párt elnöke nyilatkozott. T. Mlinczak szerint nem szimbólikus elnöki intézményre van szükség, hanem tényleges politikai hatalommal rendelkezőre, amelyet a végrehajtó és részben a törvényhozói szervek fölél rendelnének. Ez lehetővé tenné az államhatalom folyamatosságát. A Demokrata Párt elképzelése szerint az állam elnöke nevezné ki a kormányfőt, és a parlamenttől függetlenül a miniszterelnökhelyetteseket, valamint a minisztereket. Elnökölné a parlament ülésén, törvényeket kezdeményezhetne és ő nevezné ki a Legfelsőbb Bíróság tagjait is. Joga lenne vétót emelni a parlament törvényei ellen, időelőtti választásokat is kiírhatna, vagyis feloszlatná a képviselőházat is, - vélekedik a Lengyel Demokrata Párt.

Az Egy. Államok új nemzetvédelmi minisztere szerint a Nyugatnak a SzU legutóbbi leszerelési lépései ellenére sem szabad elmondania hagyományos és nukleáris fegyverzete korszerűsítéséről.-----Ism. M. Wörner a NATO főtitkára úgy vélte, hogy a szövetség célkitűzése változatlan, a Kelettel való szembenállást fel kellváltani az együttműködéssel. Hozzá tette azonban, hogy a Nyugatnak mindaddig gondoskodnia kell megbízható védelméről amíg a Gorbacsov nevével fémjelzett reformok végső sikere nem biztos.

(hírek, 18.30 h)

Először tárgyal Izraelben NDK-beli kormány politikus.-----Ism.

Meghalt Tibet második legfontosabb buddhista vallási vezetője, a Pancsen Láma. -----Ism.

IDŐJÁRÁSJELENTÉS:

- Holnap esti tulnyomóan borult, párás, főként éjszaka és reggel szórványosan ködös idő lesz. Hajnalban mínusz 1 és mínusz 5, délután fagypont közelében várható a hőmérséklet. A fővárosban holnap délutánig marad a borngós, párás idő, néha gyenge szitálással. Hajnalban mínusz 2, kora délután nulla fok körül alakul a hőmérséklet.

~ ooo - 0 - ooo -

PETŐFI-adó

SPORTÖSSZEFOGLALÓ

18.45 h

- Nemzetközi női párbaj tör verseny: Hormai Adri második lett.
- Totó eredmények.-----
- Futball: magyar válogatott játszott mérkőzésén a jugoszláv 2. helyén álló Budva együttese ellen. A jugoszlávok legyőzték a magyar válogatottat 2:1 arányban.

-

HÍREK

19.00 h

-----Ismétlések-----

~ ooo - 0 - ooo -

KOSSUTH - adó

(1989.jan.26-i adás!)

ELŐRE LÁTNI A MÚLTAT

20.23 h

- Portré SZÜRÖS Mátyásról.

Mari György műsora.

Az író és a politikus számára az egyik legnehezebb dolog az, hogy előre lássa a múltat.

- (SZÜRÖS) Én egy olyan világba születtem bele; a szegény emberek világába, amelyet leginkább Móricz Zsigmond, Németh László, Szabó Pál, de különösen Veress Péter örökített meg a műveiben. Apám, akit Szűrös Lajosnak hívtak, még a múlt században született, 1891-ben és hát viszonylag rövid életet élt. 1952-ben, 61 éves korában halt meg. Ennek ellenére, az ő élete egy egész történelmi korszakot átívelt, hiszen fiatal huszárként küldték az I.világháborúba és amikor meghalt, - mint említettem, 1952-ben - az amerikaiak már létrehozták a hidrogénfegyvert. Ma már szinte anakronikusnak tűnik, hogy ilyen, nem is távoli múltban még huszárként harcolt az én apám. Eszembe jut nekem egy kis történet, amit ő emlegetett, hogy milyen is volt az ember és a ló viszonya. Ő mesélte, hogy a háborúban a lovak megéreztek, hogy az ellenség túlerőben van; akkor a lovak elkezdtek nyeríteni, prüsszögni és megérezvén a túlerőt, a veszélyt, az egység szétnyílt és a lovak visszafordultak, - tehát így mentették meg a gazdájuk életét. Kún Mihály bátyám, apámmal ellentétben, gyalogos baka volt az I.világháborúban. Az ő élményei tehát más jellegűek voltak. Míg apám történeteiben nem voltak rettenetes, szörnyű jelenetek, Mihály bátyám ugye a szuronyrohamokról beszélt. Az, hogy hogyan rögződött egy-egy katona arcán a halálfélelem, vagy a rettenet, amikor szuronnal keresztüldöfték. Ahogy ő mesélte, éjszákán keresztül az álmok nem hagyták nyugton, - mindig ezek a képek jelentek meg álmában, ahogy szuronyroham közben az emberek arca eltorzul és a vér folyik. Ezek egy kisgyerek számára persze olyan történetek voltak, amelyeket tátot szájjal hallgattunk.

(Zene)

-(SZÜRÖS) Édesapám fiatalon került a frontra és rövid idő múlva fogásba esett. 1921-ben tért ő haza Szovjetországból, tehát elég hosszú időt, mintegy 5 évet tartózkodott kint Oroszországban. Apám Kubányban volt, ott élte át a forradalmat és a polgárháborút is. Apám

(Portré SZÜRÖS Mátyásról.)

is csatlakozott a bolsevikokhoz. Nem azért, mert ezek a magyar hadifoglyok, parasztlegények olyan nagyon át tudták volna élni a forradalom szellemét és tudatosult volna bennük, hogy mi is ez a forradalom. Nem voltak ők bolsevikok, hanem azért csatlakoztak - elég gyorsan és határozottan -, mert ezáltal elsősorban a szabadulást remélték, hiszen a honvágy, az különösen távoli külföldön erősödik föl az emberben és bizony ők nagyon vágytak már - évek után különösen - hazafelé. Szinte titokban, szökve nekivágtak az útnak. Mesélte, hogy útjának egy része, vagy egy szakasza egy erdősen vezetett keresztül és ott megpihentek és egyszercsak arra ébredt, hogy valaki, vagy valami a vállára ütött, felébrett, megrettent és látta, hogy egy kígyó mászik el mellette és szinte megdermedt és ez volt a szerencséje, hogy mozdulatlan maradt. Aztán szedte a kis motyóját és továbbhaladt. Végül is, hogy hogys mint, de apám hazaért 1921-ben. Akkor ő nagyon el volt keseredve. Utólag úgy mondta, hogyha tudta volna, hogy mikorra ő hazaér, sem az apja, sem az anyja nem lesz már életben, - alig maradt neki valakiye, mire hazajött. Ők öten voltak testvérek; négy fiú és egy lány. Mind a négy fiú kikerült a frontra, ketten ott meghaltak, az egyik fivére hazajött, aki azonban többször is öngyilkosságot kísérelt meg és harmadszor sajnos ez halállal végződött. A Szűrösök neve, ez egyébként meg van örökítve Püspökladány központjában, a Hősi Emlékművön.

(Zene)

Püspökladány hősi címerében egy darumadár áll és valami kerek tárgyat - talán követ, sárga golyót, rögöt - tart egyik felhúzott lábával. A történet szerint a darvak, amikor aludni, pihenni térnek, maguk közül őrt állítanak és a vigyázó madár fáradtsága ellen küzd ezzel a karmai közé szorított röggel. Ha elpilled, leejti elernyedett lábából és ez felriasztja. Bezsédes kép ez az őrzés megtestesítőjéről. Nekem azonban más, időszerűbb gondolatot is sugall ez a szép címer: a közösségért vállalt egyéni felelősség eszményét.

(Zene)

- (SZÜRÖS) Apám egy jóalakú, sudár férfi volt. Nem volt robosztus alkatú, hanem inkább karcsú termet. Apámról anyám mindig nagyon szépen emlékezett meg. Hát kis elfogultsággal azt mondta, hogy apám volt a legszebb legény a környéken, de én is emlékszem rá, hogy apám valóbar

(Portré SZÜRÖS Mátyásról.)

jó alakú, jó kiállású férfi volt. Egyfajta vezéralak volt. Ahol ő megjelent, a határozott fellépése következtében, mikor részaratóként dolgozott, akkor ő vezette a csapatot. Felvilágosult ember volt. Nagyon szigorú, de igazságos ember volt. Szigorú volt, a családban fegyelmet, rendet követelt meg és tisztaságot. Apám hat elemi végzett, anyám négyet, de mind a ketten írástudók, gondolkodó emberek voltak, viszonylag sokat is olvastak, viszonylag a környezetükhöz képest. Anyám, - hogy mondjam - nagyon erőteljes egyéniség volt ugyancsak, de más értelemben. Ő egy....., egy kúnfajta, erős csontú. Apám inkább vékonyabb csontú, magasabb, vékonyabb alkatú, anyám pedig erős csontozatú és nagyon dús hajú, tehát tipikus kún fajta. Megmaradt nagyon jól az emlékezetemben, hogy ő mindig mondogatta, hogy nem kell félni a haláltól. Ő nem félt a haláltól, valahogy természetes módon vezette le az ő filozófiáját. Anyám azt mondogatta, hogy az ember úgy megéri a halálra, mint ahogyan az alma megéri a fán és egyszer csak leesik. És amikor 1985-ben anyám meghalt, 77 évesen, valóban úgy történt, hogy egy kora reggel kiült a kis ház elé, és egyszer csak lefordult a székről.

Nem félek a haláltól, mert tudom őt. Olyan, akár a többi földi Nem nagyszerű hullás, mint egykoron, csak por és por és por. Az én porom.

(Zene)

A szülői ház: Püspökladány Attila utca 52 és a szomszédok.

- (SZÜRÖS) Jó napot kívánok Rózsa néni. Fogadja részvételemet, hallom, hogy Lajos bátyám meghalt.
- (Egy síró asszony) Igen, itthagyt engemet. Tudod, Mátyás nagy bajban vagyok.
- Hát mi a baj?
- Hogy elmondjam; ...-tek és nem kaptunk tasakokat Magyarországon.
- Itt szokták kiírni egyébként?
- Kiírják, de most nem lehet kapni.
- Én ezt megnézem majd Rózsa néném és akkor üzenek, jó?
- (Egy másik asszony) Hát látom, hogy nem akartál jönni!
- Dehogyan, mondtam is, hogyha valaki, aki Bözsi néni itthon lesz.

(Portré SZÜRÖS Mátyásról.)

Jól van?

- (Bözsi néni) Hát köszönöm szépen, jól vagyok.
- (SZÜRÖS) Éli kis világát itten? Most majd jönnek már az új szomszédok.
- Nem tudom mikor lesz.
- Itt volt az én anyám háza. Amikor mi beköltöztünk, akkor ilyen kis szerény cseréptető ház volt, agyagpadlós és hát egy szoba-konyha. Itt volt egy kis kamra, az alsószoba, ahogy mondják. Hogy lehetett egy kilenc tagú családnak egy ilyen kis házban normálisan élni? Mi bizony jól megvoltunk azért.
- (Bözsi néni) Igen, nagyonis!
- Hát szegények voltunk, de jól megvoltunk. Hány éves volt, amikor idekerültünk Bözsi néni?
- Hát akkor 19 éves vótam.
- Emlékszem rá.
- (Bözsi néni) Csak nem veszi fel azt, amit beszélünk?
- (SZÜRÖS) Nem, azt nem, valamit majd megörökítünk belőle. Emlék az, ez emlékezés tulajdonképpen. - Bármilyen épüljön itt, ez nekem az egyik legkedvesebb hely, hiszen a szülőháznak a földje. Persze most már egy kicsit más érzések fognak el. Amikor még itt volt a szülői ház, akkor még jobban éreztem azt, hogy hazajövök. Most megváltozott a helyzet. Az ember kezd hozzászokni, hogy hát itt csak volt a házuk. Apámnak, anyámnak, a testvéreim arca sejlik fel. Végülis, mint ahogy egy ember életében nincs semmi végleges, ugyanúgy egy egész ország életében nincs semmi végleges és hát ez az élet törvényszerűsége, hogy itt most már egy fiatal család fog élni, akik közeli rokonok. Nagyon kedvesek, három gyerekük van. Úgyhogy itt folytatódik az élet.

(Zene)

1944 októberében több napon át súlyos harcok folytak Püspökladányban.

- (SZÜRÖS) Az önmagában véve megrázó élmény volt minden gyereknek. Hát akkor én már 10-11 éves voltam. Ágyúdörgés, lövöldözés és megsebesülnek emberek. Debrecen és Püspökladány térségében egy hatalmas tankcsata zajlott le és ennek egyszerűen már a hanzása rettenetes volt. Még mielőtt megérkeztek volna a szovjet csapatok, a levontákat elvezényelték nyugatra. Igen ám, csak a püspökladányi levonták egy csoportja meg-

(Portré SZÜRÖS Mátyásról.)

gondolta magát a határban és visszafordult, erre a németek őket lekaszabolták. Előttém van ma is, hogy az édesanyák; ahogy ezek az asszonyok szaladtak ki a határba a fiaik után, szinte intha ilyen nagy fekete madarak lettek volna, a szél ahogy fújta a ruhájukat, nagy gyász Püspökladányban. Az anyáknak a fájdalma és sírása, kiáltozása, - ez szörnyű volt.

(zene)

- (SZÜRÖS) Beszéltem az apám hazaszeretetéről is, vagy a szülőföldhöz való ragaszkodásáról. Még azt elmesélném, hogy hogyan nyilvánult meg ez egy alkalommal, például közvetlen a front átvonulása után Püspökladányban. Apám tudott oroszul, ezért a parancsnokságon is ügyködött. Egy alkalommal az egyik szovjet tiszt magához parancsolta, leültette és azt mondta: ide figyeljen. Ön köteles nekünk 200-250 szarvasmarhát előállítani a szovjet hadsereg, a katonáink számára és megparancsolom önnek, hogy ezt hajtsa végre. Kapott öt perc gondolkodási időt. Erre a szovjet tiszt letette az asztalra a pisztolyát, mintegy nyomatékként és hát apám gondolkodott. Nem sokáig és azt válaszolta a tisztnak: kérem szépen, önök innen előbb-utóbb távozni fognak. Nekem ez a szülőföldem, itt születtem, itt kell élnem ezekkel az emberekkel. Itt szegény emberek élnek, a jószág jelentős részét a németek már elhajtották, másik részét az önök előharcos csapatai vitték magukkal, vagy a helyszínen vágták le. Én ezt nem tehetem meg a honfitársaimmal, embertársaimmal szembe. Hogy nézek én majd az ő szemükbe? Az önök dolga, hogy mit tesznek. Önök itt gyűztesként viselkedhetnek, ahogy akarnak kérem szépen, de engem ettől szabadítsanak meg. Én ezt nem hajtom végre, ezt a parancsot. Tegyen, amit akar! - Egy kis idő múlva a tiszt vette a pisztolyát és azt mondta, hogy: kérem, ön derék ember. Megértettem önt.

Később SZÜRÖS Mátyás moszkvai nagykövetként így nyilatkozott: "Itt, a Szovjetunióban az a nézet kerül előtérbe, hogy nem a magyar nép volt a hitlerista Németország utolsó csatlósa, hanem csak az úri Magyarországot képviselő fanatikus réteg. Sok-sok becsületes magyar fordult szembe a fasizmussal és sokan kísérelték meg a szakítást. Hogy nem sikerült, az nem csak ezeknek az embereknek a hibája volt.

(Zene)

(Portré SZÜRÖS Mátyásról.)

- (SZÜRÖS) (rossz vétel) Én 1949-ben elkerültem Hajdúböszörménybe.

A jó öreg gimnázium ott áll a főtéren. Évszázados falaiból a magyar történelem haladó szellemisége sugárzik. Kiváló tanárok tanítottak bennünket. Nagy szeretette, tisztelettel gondoluk rájuk: Mihály Jánosra, Horváth Albertra, Tiha Antalra, Papp Bélára és mind a többiekre. Nagyon sokat köszönhetek nekik. Reggelente a Kollégiumból a gimnáziumba menetelve forradalmi dalokat énekeltünk. Az iskolához vezető út mentén a hajdúböszörményi emberek meghatódva néztek bennünket és amikor befordultunk a gimnázium főbejárata előtt, egyszerre zendítettünk rá: "Sejj, a mi lobogónkat fényes szellők fújják; Sejj, az van arra írva, éljen a szabadság!" Ez a "fényes szelek" korszakának utórezgése volt, de bennünk még tovább élt.

- (SZÜRÖS) 1951 nyarán a Bodroghözben dolgoztunk. Oda irányítottak minket egy építőtáborba. Akkor építették az úgynevezett Sztáli-utat. Ez egy stratégiai út volt, amely - ha jól tudom - a Szovjetuniót összekötve a többi szocialista országgal épült és mi a hidak építésénél vettünk részt. Elég kemény munka volt, ugyanakkor nagyon szép. Gyönyörű szép vidék volt, egy iskolában laktunk a templom közvetlen közelében,felfigyeltünk, a munkások eléggé voltak. Délben kaptunk túrós tésztát és este pondrós(?) túrós tésztát és még reggel is maradt belőle, tehát az ellátás, az nagyon silány volt. És miközben az egyik barátom agitálta a munkásokat, az egyik megszólalt: ide figyelj,..... hagyd abba ezt a szöveget, te nem voltál..... Ezek az emberek sokmindent átéltek, Azt a kemény munkát én és ezek nem könnyű sorsú emberek voltak. Így jártunk akkor az agitációval. Aztán apám megbetegedett. Meglátogattam őt Debrecenben a klinikán. Beszélgettünk, már politizálgattunk is időnként. Nyaranként mondta ő, hogy hát nehéz, nehéz időszakot élünk át és hát bizony ez a felszabadulás utáni történelmünkben a legnehezebb időszak volt talán 50-51 - 52. Apám úgy fogalmazta meg a véleményét, hogy hát fiam, nem így kézeltük el a szocializmust. Ez volt az az időszak amikor a padléást kisöpörték, mindent elvittek a parasztoktól, ami csak elvihető volt, alig maradt annyi amennyiből hát megélhettek. És hát még az ilyen szegényemberek-

(Portré SZÜRÖS Mátyásról.)

től is mint az én apám volt, aki már tsz szervezett ugye, nem volt pardon. És a tsz szervezés is elég erőszakos módon történt. Bár apámtól az ilyesmi idegen volt. 52-ben már Dunaujvárosba dolgoz.. Oda is elmentünk lelkesen. Hasonló helyzet várt minket. Ott is komoly gondok voltak. Komoly gondok, de azért mi kitartóan dolgoztunk. Akkor kaptam ahirt, egy táviratot, hogy meghalt apánk, gyere haza gyorsan. Én ezt bemutattam az akkori diák parancsnokságnak, vagy vezérkar egyik vezetőjének, hogy kérem szépen nekem haza kell mennem, meghalt apám. Az illető nem hitte el, hogy komoly a dolog, azt hitte, hogy én szökni akarok, mert a diákok elég nagy számban szöktek onnan. Rossz volt a helyzet, politikailag is a hangulat. Egyáltalán az ellátás, kemény munka volt és hát a körülményekhez a diákok nem voltak hozzáedződve, lelkesedtek, de a nehéz munkát nem bírták. Sok minden körülmény közrejátszott. De ez az ember azt mondta, hogy ilyen távirat sok jön ide, ezt ők nem tudják komolyan venni. Én viszont komolyan vettem és minden nélkül, többek között a diákigazolványom nélkül, elindultam haza. Vonatra ültem és a bpesti Nyugati-pályaudvaron leszedtek a vonatról és kihallgattak, hogy én potyautas vagyok és törvénytelenül utazom, jogtalanul ezen a vonaton. igazolványomat. De a párttagsági Mégis aztán elengedtek. Megszántak valószínű. Műtattam, hogy kérem ezt a táviratot kaptam, úgyhogy én az apám temetésére értem haza. Nem megkésve, de hát apám még az utolsó szavaival is engem emlegetett, mert már az egész család együtt volt és kérdezte, hogy hol van Matyi? Nem érkezett-e haláltusa közben. Nem tudom elfelejteni azt az illetőt. Az ilyenek szerintem rossz..... aki akkor úgy tudott viselkedni, nem hiszem, hogy képes jóvátenni ezt valamikor is az életbe. Ezzel aztán tulajdonképpen be is fejeződött az én hajduböszörményi életem, mert aztán 52 szeptemberétől én már a szovjet ösztöndíjas intézetben folytattam tanulmányaimat. Ott érettségiztem és ott iskészültem fel a SzU-beli ...re.

(Zene.)

meggyőződése, hogy nemcsak a jó pap tanul holtig, a jó diplomata se tudhat eleget. Cszerű időnként történelmi jegyzetet lapozgatni. A történelem mindig hordoz aktuális tanulságokat. Jeles gondolkodóink egész sora fogalmazta meg, hogy az ország multja végeredményben a dolgozó nép multja és ennek a multnak az ismerete nélkül nem lehet követni a történelmi folyamatosságot és a jelen sem érthető.

(Portré SZÜRÖS Mátyásról.)

meg. 1945 után sokan úgy képzeltek m intha ettől az időtől kezdődne minden, ami új Magyarországon.

- (SZÜRÖS.) - Diplomáciai pályám indultam el, illetve a moszkvai nemzetközi kapcsolatok intézetébe kerültem. Ez 53-ban volt. Nagyon izgultunk abban az időszakban, hiszen köztudott, hogy meghalt Sztálin és ez a leendő ösztöndíjasok körében is nagy visszhangot váltott ki és bizonyos aggodalmakat is, hogy nemcsak a tekintetben, hogy hogyan tovább a szocializmust illetően, hanem mi lesz velünk, hogy alakul a sorsunk. Tele voltunk mi akkor várakozással, sok tekintetben illúziókkal, nagy reményekkel és szorongással is persze. Vonattal indultunk el. Ez azért volt érdekes, mert a Tiszánál, csapn léptük át a magyar határt, érkeztünk a SzU földjére és Csapn lehetőség volt arra, miután tovább állt a vonat, hogy szétnézzünk ebben a kis városban, településen és a piac felé sétálgattunk. Nekem a kezemben néhány magyar kifli volt, péksütemény. Ezt meglátta egy néni és odajött hozzám, majd magyarul megszólított, hogy fiacskám nem adnál-e nekem néhány kiflit, megérezzem az ízét, hiszen én nagyon régen nem ettem magyar kiflit. Kiderült, ez egy magyar asszony volt és önmagában véve annak megörült, hogy magyar fiatalokkal találkozott és meg akarta a magyar ízeket ismét kóstolni. És adott nekem ennek ellenébe gyümölcsöt. Emlékszem rá, hogy a sapkámba borított a kosarából egy kis szilvát. Hát örültem, hogy én egyáltalán ilyen jó tehetek most ezzel az idős asszonnyal. És meglepett, hogy én tulajdonképpen már ugye itt a SzU földjén vagyok, az első találkozás mégis magyarokkal hoz össze. Ez egyébként, miután én 6 évig tanultam Moszkvában, 6 éves egyetemet végeztem, többször megismétlődött, hogy Csapn találkoztunk magyarokkal. Az elhelyezkedésünk is érdekes volt. Első alkalommal minket egy, a 20-as években épített épületben helyeztek el, amely dom kommuna, tehát a kommun háza, vagy a kommunizmus háza kifejezést adták ennek az épületnek és hát ezen rajta volt a bélyege, hogy hogy képzeltek el a szocializmust. Ilyen kaszánya szerű épület volt ez. Ez egy kicsit megdöbbenett minket, mert ugyan mi, hát nagyon egyszerű nevelkedtünk és a higiénia elemi feltételei éppen csak, hogy adva voltak falun és családonként változott. A mi családjunk tiszta volt, rendszeresen tisztálkodott, még hogyha ezt mondjuk nehéz körülmények között kellett. És Hajdúböszörmény után és Budapesten után főleg, egy kicsit megdöbbenett minket, mert ugye mi a SzU-ról csupa jó hallottunk és azt hittük, hogy tulajdonképpen világ csúcsa és akkor

(Portré SZÜRÖS Mátyásról.)

belecsöppentünk a szovjet valóság hétköznapijaiba. Nos aztá a Gorkij utcára kerültünk. Én egy olyan szobába kerültem, ahol mellettem három szovjet diák lakott még. Méghozzá ötöd éves egyetemi hallgatók voltak, tehát az én szemembe már meglett, felnőtt emberek. Egyik közülük, Jurij Dubinyin volt, aki most a SzU washingtoni nagykövete. Akinek az életpályáját végig figyelemmel kísértem. Tudom, hogy kiváló francia szakértő volt, aztán Hruscsovnek tolmácsolgatott nagy nyugati magazinokba is láttam az ő képét. Mi mint diákok tapasztaltuk mindazt a változást, ami a SzU életébe végbe ment. Ez az időszak, tehát 53-59 között, elég mozgalmas időszaka volt a SzU-nak, mint azt hiszem, hogy nyugalmas időszaka nem is igen volt, kevés nyugodt év volt a SzU eeddig történetében. Sztálin halála után tapasztaltuk, hogy fokozatosan oldódott a személyi kultusz, a törvénytelenlégek. Tehát Hruscsov színrelépése a SzU-ban, ezt mi érzékeltük, azért volt történelmi jelentőségű, mert komoly lépések történtek a személyi kultusz és a törvénytelenlégek felszámolása érdekében és egy nyitás zajlott le a nyugati világ felé. Tehát a békés egymásmellett élés elvének alkalmazása tekintetében, ami minket mrá közvetleneübbel érintett, hiszen mi nemzetközi szakon tanultunk neves szovjet külpolitikusoktól és szakértőktől hallgattunk előadásokat. Ezekben tulajdonképpen ez már komolyan tükröződött, ez a változás, míg mondjuk a tantárgyak tanulásában ez kevésbé érződött. Az egyetemen a nemzetközi kapcsolatok intézetében, amely híres intézménye a SzU-nak, sok neves szovjet diplomata, külügyes került onnan ki. Molotov nevét viselte akkor, amikor én még odakerültem és a régi gárda kpviselői tanítottak minket.

Európa történelme tele van fénnnyel és árnyékkal. A két jelenség összetartozása a természetben és a fizikában teljesen nyilvánvaló dolog, hiszen az egyik nem létezik amásik nélkül. A történelemre vonatkozóan azonban csak átvitt értelemben érvényes ez. Kétségtelen, hogy valakit európainak nevezni, valamit európainak tartani, végeredményben egy fajta pozitív jelezés, nemes értelmet és meghatározottságot jelent. A kis számú magyar etnikum, a szlávok és a németek közé ékelődve, megőrizte önálló arculatát úgy, hogy átvett értékeket más kulturáktól. Eltéveszthetetlen magyar arculatunk európai szintü megformálása nagy nemeztí teljesítményünknek tekinthető. HOGYAN is szól József Attila Thomas Mannhoz 1937-ben? Ül le közén és mesélj. Mi hallgatunk és lesz aki csak néz téged, mert örül, hogy lát ma itt, fehérek közt egy európaít. - Az az igazság,

(Portré SZÜRÖS Mátyásról)

európainak lenni nem könnyű dolog és valóban nem mindenki az, aki e földrészen él.

- SZÜRÖS: A mi életünkben annyi fontos.....a SzU-ban ebben az évben zajlott a történelmi jelentőségű XX.Kongresszus.....

érzékenyen érintett minket olyan értelemben, hogy pontosan nem tudtuk mi történik itthon, csak érzékeltük, hogy.....szocialista országunkban alakult ki egy mély társadalmi-, politikai- és gazdasági válság, féltettük az országot, és féltettük azt, hogy esetleg egyetemi tanulmányainkat nem folytathatjuk. Az egyetem vezetői, tanárai részéről is, a diákok részéről is, nagy fokú rokonszenvet tapasztaltunk és együttérzést, támogattak minket, biztattak, bátorítottak, hogy csak tanuljunk nyugodtan, ez a mi alapvető feladatunk, és hát persze azért mi politizáltunk is, nekünk volt saját ifjúsági szervezetünk, pártszervezetünk ott a SzU-ban is, tartottuk a kapcsolatot a nagykövetséggel, meg kell mondani, hogy ugyanúgy, mint itthon, hát alig volt olyan egyetemista társunk, kint tanuló diák, valamilyen formában ne tévedett volna, egy azonban biztos, hogy a SzU-ban tanuló magyar diákok túlnyomó többsége, hű maradt a szocializmus eszméjéhez, ragaszkodással, féltették a hazát. Mi történik otthon. Komoly nagy viták voltak, viták voltak a szovjetek is. Még akkor is sokan kiálltak Rákosi és Gerő mellett, de én pártalapszervezeti titkár voltam, a mi egyetemünk diákjainak a pártalapszervezete volt ez, ahol én titkár voltam, és hát ott is komoly viták voltak. Bementünk a nagykövetségre, ott volt, aki bejelentette, hogy szervezzünk ülő sztrájkot, ebből nagy viták lettek, félreértések, én is kaptam bírálatot, hogy mint párttitkár talán nem voltak feladatom magaslatán, mert az egyetemünkről még disszidálások is történtek, amikor akkor súlyosan esett latba. Ilyesmi is volt, zűrzavar, stb. átvészeltük ezt, komoly fejmosásokat is kaptunk,.....végül is ami engem illet, fülemben csengett az, amit.....elmondott, hogy bizony nem így képzeltük el, és én is mikor az egyik diáktársam azt mondta, hogy lesz még Rákosi és Gerő a párt élén, én azt mondtam, hogy nem kellene, hogy legyen. Nem tartanám helyesnek. Ebből is nagy vita volt, akkor ez nagy dolog volt, akkor engem majd hogyan elhajlónak minősítettek, ma sem állítom, hogy nem követtem el hibát, és nem tévedtem, de szeretnék egy olyan emberrel találkozni, aki akkor nem követett el hibát. Akkor az illető nem vett részt a

(Portré SZÜRÖS Mátyásról)

politikai harcokban, hanem esetleg félrehúzódtott és hallgatott. Szerintem mindennél rosszabb a hallgatás.

1956 október 30-ika, részlet a szovjet kormány nyilatkozatából. A SZU-nak a többi szocialista országgal fenntartott kölcsönös viszonyában következetesen meg kell valósítani a népek egyenjogúságának lenini elveit. A XX.Kongresszus kimondotta, hogy teljes egészében tekintetbe kell venni minden egyes ország történelmi múltját és sajátosságait.

- SZÜRÖS: Én évente egyszer, tehát a nyári szünetben jöttem haza, az emberek itthon közrefogtak Püspökladányban és érdeklődtek, na milyen fiam ott a nagy szovjetszkij Szojuzban a helyzet? Hogy halad, mi van ott és így tovább, nagyon érdekes beszélgetések voltak ezek, nagyon fontos volt nekem, hogy nyaranként hazajöttem, akkor mindig beleszívtam magam magyar levegővel, tájékozódttam mi itthon a helyzet, a testvéreim is fokozatosan boldogultak, ki-ki alamt tanult, előrehaladva dolgoztak, és a családom helyzete is megváltozott. Nagyon fontos még a moszkvai évekkel kapcsolatban, hogy ott ismerkedtem meg a leendő feleségemmel, egyik egyetemi társamat vettem én feleségül, akivel azóta is éljük az együtt az életünket, két fiunk felnőtt emberré vált, azóta és hát ez is hozzá tartozik a moszkvai évekhez, hogy tkp. a szerelemből ott alapítottuk a mi családunkat, a szerelem is hozzátartozik az élethez, a szerelem nélkül, éneklés nélkül tkp. vérszegény az ember lelkülete, azzal szoktam meglepni, hátha olyan alkalom van egy-egy zenekart, hogy húzzák el nekem a legrövidebb magyar népdalt. Ekkor elkezdenek találgatni a primások, vagy ha kollektívában vagyunk a barátaim, hogy melyik is lehet a legrövidebb magyar népdal, ez valószínű hogy tájanként és falvaként is változhat, de én tudok egy olyat, amely szerintem a legrövidebb, eddig ez még bevált, mert nemigen tudtak rövidebbet, ez úgy hangzik, hogy - (énekel) Hovát tegyem a kalapom, a kalapom, hogy megleljem reggel, reggel rózsám, reggel, mikor a nap felkel. - Ennyi az egész.

(furulya játszva a népdalt)

1975 és 1978 között nagykövet Berlinben.

(Portré SZÜRÖS Mátyásról)

- SZÜRÖS: Ennek nagyon örültem, mert az egyetemen is német nyelvterületre készültem fel, ill. itt a külügyminisztériumban és a KB-ban eltöltött több mint 12 év, kb. 13 év alatt ugyanezzel foglalkoztam, persze mással is közben, de a német terület végig megmaradt. Az NDK-t elég jól megismertem, az NSZK-t, Ausztriát, Svájcot, hasznos volt hogy az NDK-ba eltöltöttem fiatal diplomataként három évet, tehát itt ismertem a terepet, Berlinben én három évet töltöttem, 75 és 78 között sokminden történt az NDK-ban, egy dologt emelnék ki csak ebből az időszakból, 1977-ben írtuk alá a barátsági és kölcsöns segítségnyújtási szerződést. Egyébként a családom is jól érezte magát, bejártuk az országot, Tübingiától a Balti-tengerig, Tübingiában ott különösen Goethének a szelleme fogott meg. Goethe hosszabb ideig ott élt, Kieckelhahnon volt neki egy kis faháza, ott írta azt, hogy " minden csúcson csend honol " . Én ezt úgy értem, hogy ha az ember életében úgy van, hogyha az ember a hegyen megy felele, a csúcson megpihen. De ez így van a pályán is. Ha az ember az életpályáján elér egy csúcsot, akkor megpihen ez nem azt jelenti, hogy leteszi a lantot, hanem elgondolkodik, elbeszélget az Istennel!!, hogy hogyan tovább.

(zene)

1978-tól 1982-ig nagykövet Moszkvában.

- SZÜRÖS: Akkor, - amint ez szokás, magyar vezetők fogadtak, és hát megbeszéléseket folytattunk arról, hogy mi a teendőm. KÁDÁR elvtárs nagyon jó tanácsokat adott arra vonatkozóan, hogy mennyire fontos, hogy reális képet adjunk a fogadó ország életéről, politikájáról, törekvéseiről, hogy eligazodjunk. Különösen fontos volt ez a SzU esetében, hiszen a magyar politika szempontjából, lapvető fontosságú a jó viszony, a kiegyesúlyozott kölcsönösen előnyös kapcsolatok építése, fejlesztése a SzU-val. Már akkor is vallottam azt, hogy a diplomatának elsősorban a nagykövetnek, arra kell törekednie, hogy saját személyiségében igyekezzék megtestesíteni annak a népnek a legjobb vonásait, amelynek küldötte, tehát a magyar népnek, és következetesen képviselje a magyar érdekeket. A magyar nép érdekeit az ország érdekeit. Odatértem vissza nagykövetnek, ahol hat évig diák voltam, mennyivel más dolog nagykövetnek lenni, mint diáknak.

(Portré SZÜRÖS Mátyásról)

A diák szegény, szerényen élő ember, ugyanakkor szabad, szabadon szárnyalhat gondolata, szabadon cselekedhet viszonylag. A nagykövet, rágezeődik az ország és világ szeme. ---- Itt aztán nagyon igaz az, hogy az embernek igyekeznie kell önmagában megtestesíteni saját népének a legjobb törekvéseit. A szocialista országok között nagyon fontos az első számú vezetőkj közötti viszony, kapcsolattartás. Az alapvető politikai kérdéseket, az együttműködés legfontosabb feladatait ezen a szinte beszél meg és határozzák meg. Ilyenkor óriási feladat hárul az emberre a szervezésben és a látogatás lebonyolításában. Felejthetetlen élmény volt számomra néhány nagy esemény és rendezvény. Mint a magyar katolikus egyház fejének a látogatása. LÉKAI László bíboros vezetésével a SzU-ba látogatott a magyar katolikus egyház küldöttsége és ez azért volt nagyjelenetőségű, mert nemcsak a magyar-szovjet kapcsolatok történetében, hanem egyáltalán a magyar-orosz kapcsolatok történetében egyedülálló, első eset volt, hogy a magyar katolikus egyház feje Moszkvába, a SzU-ba látogat. Amikor LÉKAI bíboros kilépett a repülőből, lejött a lépcsőn, én üdvözöltem a bíboros urat és meghívtam, hogy amennyiben ideje, programja megengedi, látogasson el a magyar nagykövetségre is. Ő nagyon szépen válaszolt erre, azt mondotta, nagykövet úr, örömmel teszek eleget a meghívásának, hogy ezen a nagy orosz földön lévő kis magyar földre ellátogassak. Érdekes esemény volt és felejthetetlen volt, a magyar-szovjet közös ürrepülésnek az előkészítése, és a lebonyolításánál való bábáskodás, jelenlétünk.

(riport az akkori Szojuz szovjet-magyar közös vállalkozásról.)

- SZÜRÖS: A kulturális területeken is voltak igazán érdekes események, példaként említem a nagyszabású Bartók évfordulót.-----

(zene)

- SZÜRÖS: Még röviden azt szeretném megemlíteni, hogy bizonyos mértékig ismétlődött a SzU-ban a személyi kultusznak egyfajta változata, azt lehetett tapasztalni, hogy a főtitkár, mindenáron marsall akart lenni. Leonyid Brezsnyev a második világháborút vezérőrnagyként fejezte be, ami nem kevés, nagy érdemeket szerzett e tekintetben, de azért mégiscsak különös dolog az, hogyha egy pártfőtitkár marsall

(Portré SZÜRÖS Mátyásról)

akar lenni, ennek különböző megnyilvánulásai voltak, én erről szót váltottam a mi vezetőinkkel is, hát voltak olyan vélemények, hogy talán nem is annyira ő akarja, mint a környezte, azonban kettőn áll a vásár és utólag persze még okosabb az ember és látja, hogy ebben természetesen neki is nagy szerepe volt.

Tudatosan igyekeztem olyan légkört teremteni nagykövetségünkön, hogy az itt dolgozóknak jó legyen a közérzetük, mert meggyőződésem, hogy csak kiegyensúlyozott ember tud a közért is dolgozni. Aki csak von-szolja az életét nem segíthet másokon.

- SZÜRÖS: GORBACSOV kezdettől fogva kedvező benyomást tett rám, nagyköveti tevékenységem idején ismerkedtem meg magával Mihail Szergejevics Gorbacsovval, nagyon tehetséges, élénk bátor politikus, intelligens és mint ember is nagyon közvetlen. Nagyon közvetlen ember, legutóbb, a Nagy Okt.Szoc.Forrádalom 70-ik évfordulóján találkoztunk, amikor éppen szünet volt, a kongresszusi teremben és átjött abba a terembe, ahol mi kis frissítőt vettünk magunkhoz, és valamit haraptunk, bejött és megszólított, hogy Mátyás te is itt vagy, nagyönmagában véve jól esett, hogy keresztnevem szólít, továbbra is, én nem feledkezett meg rólam. nem feledkezik meg azokról az emberekről, akikkel korábban ismerkedett meg és korábban dolgozott együtt.

M.Gorbacsov Átalakítás és új gondolkodás c. könyvéből idézünk.-----

(zene)

Kettesben Sütő Andsárral.

- SZÜRÖS: Az hogy a Te irodalmi tevékenységednek milyen nagy a visszhangja M.országban és milyen nagy a rokonszenv azt biztosan érzed magad is. Téged idéztelek, de én ilyen szépen nem tudok erről beszélni.
- Megöregszik az ember.....

- Azt hiszem, hogy az ember a szülőföldjét lélek csorbulás nélkül nem hagyhatja el, ez olyab szép, nagy visszhangja van. Egyébként is nagyon jó érzés az tudni, hogy kellenek-e a fáklyák, a mécses ég-

(Portré SZÜRÖS Mátyásról)

jen, szóval kell a fáklyaláng és Illyés Gyula után nagy szükség van arra, hogy téged ismerjenek és olvassanak, arra nagy szükség van.

- Gyula nagyon nagy hatással volt ránk.-----

(zene)

- SZÜRÖS: El-elmerengek azon, hogy immár 30 éve dolgozom a külpolitika területén, ez bizony nem kevés idő, de mintha most kezdtem volna. Bevallom én azóta is erős kettős kötődésben élek az útnak indító szülőföld a haza iránti ragaszkodás hatásában és már csak munkám miatt is az emberiség, az egyetemesség vonzásában. Régen elkerültem a szülőföldről. Sok helyét bejártam a világnak, és ez a kettős kötődés csak erősödött bennem.----- (visszaidézi gyermek korát) Vigyáznunk kell arra, hogy ne késlekedjünk, én magam is úgy igyekszem a mában munkálkodni, hogy lehetőségeimmel hozzájáruljak a biztos jövő alakításához. Még ha sok is az aggodalom bennem, én mégis hiszek a magyar nép és az emberiség jövőjében.

(zene)

- Elhangzott Előre látni a multat. Portré SZÜRÖS Mátyásról. Mari GYörgy műsorában közreműködött Egressy István és ERŐS Anna.

- ooo - 0 - ooo -

PETŐFI ADÓ

HIREK

21.00 h

A nemzetközi Valutaalap támogatja a magyar stabilizációs és reform programot.-----Ism.

-----Ismétlések-----

Az indiai külügyminiszter felszólította Sihanuk herceget, hogy mégis vegyen részt a Dzsakartában megrendezendő kambodzsai értekezleten. N. Singh kétnapos látogatást kezdett az indonéz fővárosban, ahol a kambodzsai rendezés lehetőségeiről folytat megbeszéléseket. A kambodzsai miniszterelnök ez ügyben sikeresnek nevezte thaiföldi tárgyalásait. Hun Sen és vendéglátója megállapodott, hogy politikai úton kell rendezni a két ország közötti vitákat, így a menekült kérdést is. Thaiföldön sokan bírálták Hun Sen meghívását, de úgy látszik, hogy jelenleg az együttműködésben a keres-kezelemben érdekelt thai körök vannak többségben.

- ooo - 0 - ooo -

KOSSUTH-adó

HÍREK

22.00h

Európa népeinek is érdeke a stabil, fejlődős szocialista Magyarország. Ezt GRÓSZ Károly mondta abban az előadásában, amelyet a Világ-gazdasági Fórum tanácskozásán tartott a svájci Davosban. Hangsúlyozta, hogy Európa helyét keresi a gyorsan változó világban, és a népek sorsa törvényszerűen összefonódik. Éppen ezért Keletnek és Nyugatnak közelednie kell egy máshoz. A világgazdaság sem működhet a régi módon. A regionális hatalmi blokkok létrejötte a protekcionizmus növelni a bizonytalanságot, és veszélybe sodorná a nemzetközi élet kedvező alakulását. A jövő évitzedet jelentős mértékben határozza majd meg, hogy a szocialista országok képesek lesznek-e örökölt lemaradásukat felszámolni és Európa más államainak partnerévé válni. A szocialista országok átmenetileg kritikus esztendő felé néznek - mondta Grósz Károly. A hatékony gazdálkodás árát meg kell fizetni, vállalva a fogyasztás átmeneti csökkentését, sőt indokolt esetben

(hírek, 22 h)

a munkanélküliséget is. Egész főltésünk lenne szegényebb, ha a politikai és gazdasági reform megállna vagy eltorzulna. A pártfőtitkár javasolta, hogy tartsák meg Budapesten a világgazdasági fórum regionális tanácskozását és vitassák meg a Kelet-nyugati együttműködés kérdéseit. Az emberi jogokról szólva Grósz Károly kijelentette, nincs európai enyhülés, ha egyetlen ország is akad, ahol megsértik az emberi jogokat, ahol sérelmek érik a nemzeti kisebbséget. A pártfőtitkár délelőtt a nemzetközi Valutaalap vezérigazgatójával találkozott, aki elmondta, hogy a szervezet támogatja a magyar reform törekvéseket.

Magyarország és Délkorea kapcsolatainak továbbfejlesztése lesz a fő témája azoknak a megbeszéléseknek, amelyeket Horn Gyula külügyminisztériumi államtitkár kezd hétfőn Szöulban. Aláírják majd a diplomáciai kapcsolatok felvételéről szóló jegyzőkönyvet és megkötnék több gazdasági-, valamint kereskedelmi egyezményt is.

Hivatalos látogatásra Luxemburgba és Belgiumba utazott VÁRKONYI Péter. A magyar külügyminiszter hétfőtől két napig Luxemburgban, majd újabb két napig Belgiumban tárgyal.

A magyar újságírók Országos Szövetségének elnöke BALÓ György, főtitkára SZEGŐ Tamás. A küldöttgyűlésről ómolnár Miklós számol be.

- Manapság az is reformer, aki korábban cenzor funkciókat töltött be, - hangzott el a MUOSZ közgyűlésén. Ezért a világos politikai állásfoglalás végett a vezető posztokra jelölteknek rövid beszédekben kellett kifejteniük programjukat. Hátország született arról, hogy még ebben az évben közgyűlést tart a szövetség. Addigra teljesen kimunkálják a szervezeti, szakmai, politikai megújulás feltételeit. Nagy jelentőségű az az állásfoglalás, amelyben az újságíró Szövetség hitet tett az egy és oszthatatlan sajtószabadság mellett, hangsúlyozva, hogy csak egyetlen nyilvánosság létezik. Ezzel összefüggésben tiltakoztak a szamizdat kiadványokat sujtó hatósági intézkedések megkülönböztetése ellen. Az újságíró küldöttek többsége határozatban támogatta a szamizdatok szabad megjelenését és terjesztését. Kilenc óra után hirdették ki a szavazás végeredményét. A MUOSZ új elnöke BALÓ György, főtitkára, dr. SZEGŐ Tamás lett.

(hírek, 22 h)

Franciaország második legnagyobb ellenzéki pártja nemzetközi vizsgálatot javasol a romániai helyzetről.-----Ism.

Jugoszláviában a válságból kivezető egyetlen megoldás a nemzeti megbékélés lehetne, - erről is az ujvidéki MAGYAR SZÓ.-----Ism.

Meglepő eredmények születtek a nyugatberlini képviselőházi választásokon, Berlinből jelenti tudósítónk, Bedő Iván:

- Váratlan és lehangelő szenzációval szolgálat a vasárnapi nyugat-berlini választás. Ami eddig egyetlen NSZK-beli tartományban sem következett be, az itt megtörtént. BEkerült a szélső jobboldal, a helyi parlamentbe, még hozzá máris feltűnően sok szavazattal. Ez a fejlemény néiképp elhomályosítja a másik szenzációt, hogy a biztos kimenetelű látszó és unalmas választási kampány után, mégis megbukott az eddigi kormány koalíció. A ker.demokraták érzékeny veszteséget szenvedtek, partnerük, a szabaddemokrata párt pedig minden jel szerint mégcsak be sem került a parlamentbe. A legerősebb a szoc.dem. párt lett. A szoros eredmény miatt koalícóra lesz szükség. A nagy pártok vezetői Nyugat-Berliben és Bonnban azt mondták, a szélső jobboldal, az un. republikánusok sikere árt Nyugat-Berlin és az NSZK nemzetközi tekintélyének is. A legutóbbi számítások szerint a nyugat-berlini parlamenti helyzetkép így néz ki. Szociáldemokraták és ker. demokraták egyaránt 47, az alternatívok 15, és a jobb 10 mandátum.

-

Moszkvában is megerősítették, hogy a jövő hét végén Pakisztában tesz munkalátogatást a szovjet külügyminiszter. E. Sevardnadze elsősorban az afgán helyzetről folytat majd megbeszéléseket. Bizonyára szóba kerül az is, milyen magatartást tanusít Pakisztán a szovjet csapatok afganisztáni távozása után. Bhutto kormányfő már korábban jelezte, megvizsgálják, hogy indokolt-e az afgán fegyveres ellentét pakisztáni jelenléte. A szovjet tv-nak azt is elmondta, hogy ha a szovjet katonák elhagyják Afganisztánt, megszűnik a szovjet-pakisztáni viszony javításának fő akadálya.

(hírek, 22 h)

Újra a régi munkarend szerint működik a csernobili atomerőmű. Ezt az illetékes miniszter helyettese közölte és hangsúlyozta, hogy az erőműben és környékén a sugárzás szintje nem haladja meg a nemzetközi normát. A szovjet atomerőműben két évvel ezelőtt az eddiginél súlyosabb szerencsétlenség történt. Most elmondták, hogy azóta 150 hektáryi területet sugármentesítettek. A negyedik blokkot, ahol a katasztrófa történt, megbízhatóan lefedték. A belátható jövőben nem tervezik a lakosság visszatelepítését Csernobil városába. A kezelő szermélyzet az ujonnan épített Szalavutics városban lakik, amely a 30 km-s biztonsági zónán kívül van.

Irak hajlandó Iránnal katonai vegyesbizottságot létrehozni, amely a tűzszünet megszilárdításán fáradozna. Ezt Hussein elnök közölte és hozzá tette, hogy országa nyolc évi tilalom után megnyitja légtérét az Iránba tartó vagy onnan érkező polgári repülőgépek számára. Az iraki elnök ezt azután jelentette be, hogy négy órás megbeszélést folytatott az ENSZ főtitkárának megbízottjával Bagdadban. Arra nem tért ki, hogy mi lesz azzal a teheráni követeléssel, amely az iráni területeket megszálló iraki csapatok távozására vonatkozik.

Időjárás: lásd a 2030 oldalon.